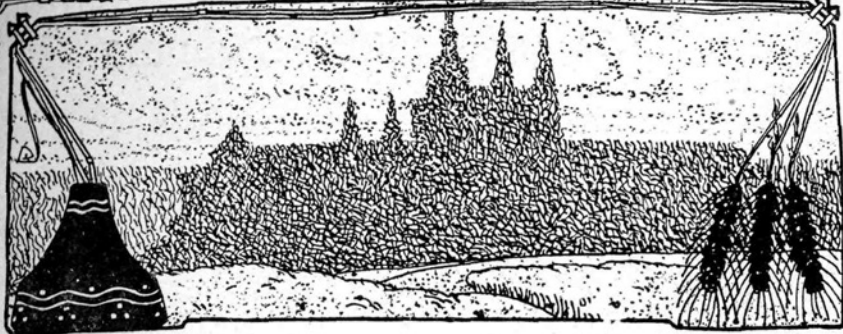




DOMAČI PRIJATELJ

Letnik II.

V Pragi I. februvarja 1905.

Štev. 2.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna žitne kave v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem **popolnoma zastonj**.

— Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne. —

Prerokovanje „Domačega Prijatelja“

o Vydrovi žitni kavi za mesec februar:

Ti februar predpust imaš,
ti mesec si vesel,
veselja, plesa mnogo daš,
kdo v tebi bi ne pel? ...

Po svatbah veselich vseh,
ko radost vsa mini,
ko polno je v glavicah vseh
prav rado se zgodi:

Gorja pa, ker najslajši si,
napraviš in — dolga,
zato je prav, da krajši si
za en dan ali dva.

da prazen nam ostane žep
in bolna glava je,
in tak napravimo si sklep:
najboljša kava je ...

Priporočajte našo Vydrovo žitno kavo!

Posebno za otroke, bolehnne in nervozne ljudi je zdrava, prijetna in hranljiva pijača. Vzorek pošljemo radi na doposlane nam naslove zastonj in franko. Tudi „Domačega Prijatelja“ pošljemo po želji na ogled.

Marsikdo bo pač rekel: Kaj mi bo 5 kg. kave! To je preveč naenkrat. Ali vsak naj upošteva ugodnosti, ki so spojene s to naročbo: dobi 5 kg. žitne kave za 4 K 50 v; ako označi v naročbi natančno svoj stan, plača ta znesek lahko še le čez tri mesece; dobiva vsak mesec naš časopis „Domači Prijatelj“ **popolnoma zastonj**; ima pravico udeleževati se naših natečajev za uganke in dobi lahko, če ima malo sreče dobiček, ki je večkrat po petkrat, desetkrat več vreden, kakor svota, ki jo je izdal za naročitev kave.

Zato še enkrat: **priporočajte Vydrovo žitno kavo in širite naš list!**

Izraz najsrčnejše zahvale

naj blagovolijo sprejeti sledeči cenjeni odjemalci, ki so nam s Svojim priporočilom Vydrove žitne kave (od 20. decembra 1904 do 20. januarja 1905) pridobili novih naročnikov:

Ana Bercé, nadučit. sopr., Št. Janž.
Jos. Bidovec, mesar, Goriče pri Kranju.
Ed. Bohinc, nadučitelj, Cerklje pri Krškivasi.
Ana Božič, kuharica, Bilčoves.
Mar. Čop, posestnica, Rodne.
Ivan Dekleva, urar in posestnik, Mala Pristava.
Franc Derčar, c. kr. sod. sluga, Radvljica.
Anton Dežman, posestnik, Lesce.
Jos. Fabijan, župnik, Sv. Lucija ob Soči.
Fr. Felicjan, trg. uslužb., Ljubljana.
Leop. Ferjan, šolski vodja, Olševek.
Marija Gabrovšek, sopr. obč. taj. i organista, Sv. Jošt pri Vrhniku.
Mar. Glautschnig, posest., Borovlje.
Antonija Habjan, Železniki.
Ermina Jurinčič, učiteljica, Brežca.
Miha Kančič, Ponikve.
Ant. Kmpolšek, posest., Podgrad.
Neža Končnik, gostilničarka, Sv. Jošt pri Vrhniku.
Rud. Kosér, učitelj, Vitanje.
Silv. Košutnik, šol. vodja, Razbor.
Jak. Kovačič, učitelj, Svabek.
Lud. Kotnik, uradnik i posestnik, Ljubljana.
Ivan Krajšek, žel. del., Razkoše.
Mici Kranjčič, sopr. šol. vodja v Svetim.
Peter Krbelj, posestnik, Gorica.
Mar. Krištof, Fram.
Lavra Križman, nadučit. sopr., Šempas.
Luka Lahsni, Cetinje.
Anton Lantar, posest. i obč. sluga, Zagorice pri Bledu.
Fr. Lanter, Tržič.
Fil. Lesnik, krojač, Razbor.
Franc Loparnik, Sv. Tomaž pri Ormožu.
Jak. Meden, posestnik, Cerknica pri Rakeku.
Jož. Milli, Krnica (Istra).
Jak. Odar, miz. mojster, Srednjavas v Boh.
Jož. Odar, miz. mojster, Srednjavas v Boh.
M. Pajer, sopr. žel. čuvaja, Podnart.

Jan. Pavšič, organist, Otalež.
Jos. Peitler, učitelj, Šmiklavž.
Ana Poglajen, učiteljica, Jurklošter.
Filip Pogačnik, trgov. i posest., Dobrava pri Podnartu.
Josip Polanc, šolovodja, Bušča vas.
Jos. Primožič, zas. urad., Solkan.
Martin Repič, šol. vodja, Rakovec.
J. Rijavec, žel. čuvaj, Barkovlje.
Fran Rojec, davč. iztrjevalec, Radvljica.
Val. Rupnik, miz. m., Hotederšica.
Ana Rus, učit. soproga, Kranj.
Franc Schuntner, mlinar, Pretež.
S. K. Sežun, nadučitelj, Rovte pri Logatcu.
J. Smole, nadučitelj, Remšnik.
Vinko Soklič, mizar, Bled.
Jože Sorko, žel. čuvaj, Zidani most.
Valentin Stare, žel. usluž. v p., Srednjavas v Bob.
Ivan Stupica, učitelj, Dražgoše.
M. Smid, nadučitelj, Podgorje.
Fran Šorli, zaseb. urad., Grahovo ob Bači.
Viktorina Tavčar, sopr. c. kr. profesorja, Ljubljana.
Mara Ivanovna Tavčar, učit. vodit., Kopanj.
Ana Veronika Terčak, naduč. sopr., Sv. Ksaverij v Sav. dol.
Franc Tomažič, župan, Janežovo-brdo.
Iv. Krst. Trpin, župnik, Mošnje.
Iv. Turk, uradnik zdravst. komis., Opatija.
Ivan Veras, glavni zastop. banke „Slavije“, Maribor.
Jan. Verčnik, obč. pisar, Ljubnica.
Jakob Virant, posestnik, Gomilsko.
Anton Vobič, nadučitelj, Studenice.
J. Vrščaj, c. kr. učitelj, Trst.
Jos. Wezjak, posestnik, Ragosnica.
Jan. Zalohar, Gorjnske.
Jos. Zavertanik, miz. mojster, Solkan.
J. Žirovnik, nadučitelj, Št. Vid nad Ljubljano.
Slavica Zupan, soproga c. kr. pošt. oficijala, Ljubljana.
Zvonimir Žvan, podobar in pozlatar, Srednjavas v Boh.

DOMAČI PRIJATELJ

VYDROV MESEČNIK.

FR. KS. MEŠKO:

RAZNI BOJI.

Prijatelj me pokaral je prav resno:
„Ne vidiš-li, kako se z zlobo besno
nasprotniki vojskujejo,
z obrekovanjem, s klevetanjem
na punt ves narod ščujejo?
Ne vidiš-li, da z roko smelo
življenjske stebre majajo,
ne vidiš nič, kako mladino
na krivo pot zavajajo?
A ti si miren in brezčuten,
ne dvigneš glasa, ne peresa,
napisal nisi še ne članka,
satire ne, še ne granesa . . .“

Dovoli, brat! Vi se s sovraštvom
z ljubeznijo se jaz vojskujem,
z orožjem tem nasprotnike
najlažje, najhitrej zmagujem.



IVAN CANKAR:

MATERINA SLIKA.

Hladen jesenski popoldan zunaj, v tesni izbi večeren somrak. Mlad človek leži na zofi, roke pod glavo. Vzduh je za-tohel, težak, stene so vlažne. Bog vedi, po kakšnem naključju in iz katerih krajev je bila prišla v to izbo velika zofa, ki se je razprostirala od okna do postelje in je segala z visoko naslonico skoro do stropa. Kakor da bi se bil nastanil obubožan kavalir v podstrešni luknji.

„Pozno je že; boljše bi bilo, da bi stopil malo na cesto.“

Človek na zofi se je ozrl z zaspanimi očmi proti oknu. Na nasprotni strani ulice se je dvigalo visoko, sivo zidovje, podobno ječi iz davnih stoletij; okna so bila omrežena, mrtva.

„Čas bi bil, da bi podrli to razvalino!“

Bilo mu je, kakor da gledajo vsa tista omrežena okna z mrtvimi očmi naravnost nanj: kakor da se bliža tisto visoko, sivo poslopje, bliža, nagiba, pada počasi na njegova prsa...

Vzdignil se je na zofi, uprl je roke ob kolena in je sklonil glavo. Obraz je bil neobrit, dolgi lasje so mu padali globoko na čelo. Oblečen je bil v ogoljeno črno obleko, ki se je svetila na hrbtu in na komolcih kakor z mastjo namazana; noge so tičale v rumenih opankah.

„Boljše bi bilo, da bi stopil malo na cesto!“ je zamrmral vdruči, njegove misli pa so bile daleč, na čisto drugih potih. Glava je klonila zmirom nižje, pesti so se stisnile.

„Brez vzroka človek niti ne kihne! Nekje je vzrok, samo da bi ga našel! Treba bi bilo, da bi premeril pazljivo in vestno vse svoje življenje od začetka pa do te ure... Kaj sem storil? Kedaj sem napravil tisti korak, da se mi je izpodrsnilo in sem strmoglavil po rebri navzdol v to hrezdno? Saj je bilo tako lepo, tako lepo to življenje! Tako lepe, tako lepe so bile moje sanje! Tako gladka in položna je bila pot do prihodnosti! In nenadoma... Da, treba je samo, da bi vedel, zakaj... Morda je vzrok čisto blizu, popolnoma pred mojim nosom in ga le zategadelj ne ugle-dam. Kakor človek, ki išče po izbi klobuk in ga ima na glavi... Miren bi moral biti, hladno bi moral misliti... Če bi imel ciga-reto, mislim, da bi našel tudi vzrok...“

Vstal je; dolgo, suho telo se je vzravvalo in skoro se je dotikal stropa s kuštravo glavo. Oči so se svetile v čudnem, brezizraznem, že polugaslem ognju, kakor za meglenim pajčolanom, ustnice so bile debele in razpokane, v kotih se je nabirala bela vlaga — kakor ob ustnicah človeka, ki že dolgo časa ni jedel. Iskal je najprej po žepih, nato je pokleknil in je iskal pod zofa; našel je ostanek cigarete in ga je poskušal prižgati, osmodil

si je brke in spalil ustnice, tabak pa je bil tako vlažen, da se ni prikažal niti najmanjši oblaček. Vrgel je ostanek na tla, stal je nekaj časa brez misli sredi izbe, nato se je vrnil na zofo.

„Da bi vedela to moja mati!“ ga je spreletelo nenadoma. In ob tej misli je skočil z zofe, v lica mu je šinila kri. Skoro bi bil zavriskal od radosti; pajčolan je padel raz oči, zableščale so v živem ognju.

„To je in drugega nič! ... Da mi ni bilo prišlo prej na misel; vse bi bilo že dobro!“

Pohitel je k mizi in je odprl predal.

„Samo njen obraz, da ga vidim! Samo njen nasmeh! O mati, majčica, saj sem vedel, da gledaš še zmirom name, siromaka, da misliš še zmirom name! ... In zdaj bo vse dobro! O mati, precej, še nocoj, bo sijalo solnce! Kako je spet upanja polno to moje srce!“

S tresočimi, nemirnimi rokami je brskal po predalu, metal papirje na mizo.

„O jaz grešnik! Tri leta so že, kar nisem pogledal tvojega obraza, o mati! Odpusti mi! ... Tri leta, in zato vse to strašno življenje, zato to beganje brez miru! Kaj si bila res huda name, mati? Saj ni mogoče, da bi bil zlovoljen tvoj obraz, ki je bil blag in poln ljubezni, tudi kadar so tekle solze po njem ... Odpustila si mi, zdaj si se spomnila name! ...“

Predal je bil prazen, vsi papirji so ležali razmetani na mizi. Sedel je visoko vzravnan, strmel je v stene in grizel roko z zobmi.

„Jaz norec! Saj je nisem bil spravil v predal, slike!“

Nagubal je čelo, skušal je, da bi se domislil. Podoba je bila risana s svinčnikom na velik papir, na polovico pole. Mati je ležala na mrtvaškem odru, ustnice so se smehljale. oči so bile samo napol zatisnjene in so gledale v senci obrvi kakor nekoč, blago in ljubezni polno. Nad odrom je bil velik venec, ob odru so gorele sveče; v koščenih, čisto belih rokah je držala mati razpelo in molek. In tedaj, ko je risal in je žela železna roka kapljo za kapljo iz njegovega srca, solzo za solzo iz njegovih oči, tedaj se je bil namenil: „Vsak večer ti pogledam v obraz in vsako jutro, mislil bom nate in ti boš mislila name in tako bo moje življenje, kakor da bi me vodila roka tvoje ljubezni! ...“

Vstal je, šel je počasi preko izbe; njegov obraz je bil ves spremenjen, sive polti in upal; ogenj je ugasnil v njegovih očeh.

„V kovčegu je bila slika in kovčeg sem prodal; nič nisem pogled — mater sem prodal! ...“

Prijel se je za glavo z obema rokama; počasi, enakomerno, kakor z drobnim kladevcem so bile žile v sencih.

„Saj ni mogoče!“ je zamrmral polglasno in je stopil k mizi. Natanko je pogledal vsak papir, jemal je celo pisma iz ovitkov; par starih knjig, ki jih starinar ni maral, je ležalo na tleh; pokleknil je in je prelistal tudi knjige. Nato je iskal pod zofo, pod

omaro, v omari med starimi cunjami in umazanim perilom. Slike ni bilo.

„Tako je zdaj vse izgubljeno! Šel sem kakor Judež in sem jo prodal...“

Iz groze se je porodila misel in se ga je polastila vsega: Samo da bi jo videl, samo od daleč da bi videl njeno podobo, njen obraz — in vse bo dobro! Mahoma konec temu strašnemu življenju, konec stradanju in samoti!... Samo za trenotek, od daleč samo; ah, ljudje božji, saj ni treba, da bi se je dotaknil; pokažite mi jo samo... skozi železno ograjo!...

Napravil se je na pot. Na ulici so že gorele plinove svetilke; ustavil se je za trenotek pred izložbo jestvin, nato je pospešil korake.

„Saj bo takoj vse dobro; dotlej še lahko počakam...“

Opotekel se je in ženska, ki se je ozrla za njim, je zamrmrala nejevoljno.

„Tako zgodaj, pa že nadelan! In tako mlad fant!“

Stopil je k starinarju.

„Prodal sem Vam bil kovčeg. Kje ga imate?“

„Kedaj pa ste ga prodali?“

Starinar, postaren, umazan žid, ga je premeril z nezaupljivim pogledom.

„Lani ob tem času.“

Starinar se je zasmejal naglas.

„Kaj mislite, da imam shrambo za stare kovčege? „Če bi ga bili včeraj prodali...“

„V kovčegu je bilo nekaj dragocenega. Ni mi do kovčega, ampak do podobe moje matere, ki je bila v njem.“

Žid ga je pogledal z velikimi očmi.

„Prijatelj, pili ste nocoj!“

„Kje imate kovčeg?“

„Dejal sem, da ga nimam... Tam so kovčegi, pogledjte sami!“

Dvoje, troje kovčegov je ležalo v kotu; njegovega ni bilo.

„Komu ste ga prodali?“

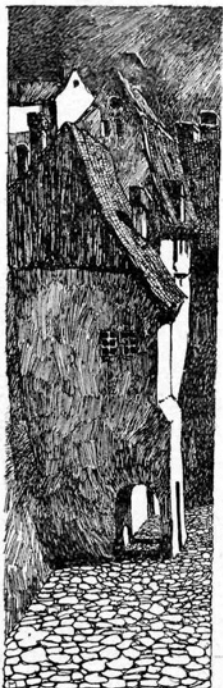
„Sitni ste, prijatelj! Ne izprašujem svojih kupcev po imenu in stališu, Zbogom!“

„Hej, potrpite!“

Sklonil se je k židu in je izpregovoril tišje, jeclaje.

„Če mi ga pripravite — stotak Vam dam zanj, tisočak!“

Starinarju se je zazdelo: glej, tat stoji pred teboj! Vrag vedi, kaj je bilo v kovčegu! Nato se je zasmejal umazano in je potrkal človeku po rami.



„Vi, ali veste, kaj lahko napravim z Vami? No, kaj me briga! Ampak zdaj le glejte, da urno izginete!“

Postal je nekoliko, hotel je govoriti, žid pa se je bil okrenil.

„Morda ni prodal hovčega!“ je pomislil človek. „Neče mi ga vrniti — žid je in se veseli moje nezgode. Toda potrpi, prijatelj!“

Stopil je na ulico. Jesensko nebo je bilo leglo nizko na strehe predmestja, začel je pršiti droben dež. Z odpeto suknjo, v tenki poletni obleki je hitel po ulicah in ni čutil gladú. Postal je pred visoko rdečo hišo, pomislil je nekoliko, nato je stopil v razsvetljeno vežo. Po stopnicah navzgor, mimo debelih stražnikov v uniformah, po koridorju, na desno, na levo in v svetlo sobo, ki je bila po naključju odprta. Za mizo je sedel uradnik in se je ozrl nanj z osornim pogledom.

„Kaj hočete?“

Odkril se je, priklonil se je globoko in nato je izpregovoril.

„Gospod komisar! Zgodilo se je lani, da sem prišel v neko hipno zadrego in tako sem prodal kovčég, ki ga takrat nisem rabil. V tistem kovčegu pa je bilo nekaj dragocenega. Vsa moja mladost je bila v njem, moja sedanost in moja prihodnost, vse, kar znam in premorem — skratka, moje življenje je bilo v njem. Brez kovčega nisem drugega na svetu, nego kup trudnih kosti in razcefranih cunj. Ne zahtevam, da mi država povrne kovčég, temveč samo tisti list papirja, ki je v njem. Ta papir nima vrednosti za nikogar, nego zame; ne za državo v celoti in tudi ne za posameznika; tako recimo, kakor bi tudi jaz ne vedel kaj početi z Vašo uniformo ...“

Uradnik je vstal, gledal je čudnemu gostu pazljivo v obraz, v motni ogenj oči, v izpita lica. Nato se je nasmehnil in mu je položil desnico blagohotno na ramo.

„Pojdite z mano, prijatelj!“

Šel je mirno z njim, pripovedoval je o svojem življenju, o bogastvu, ki je že tako blizu, tako blizu, samo da bi videl tisti orumeneli list, podobo mrtve matere ... četudi le skozi železno mrežo ...

Duri so zaškrípale in so se zaprle za njima.



VEKOSLAV SPINDLER:

MOČ.

In iz temnih, nepoznanih nižin
v jasno svobodo sleherni dan
dviga se solnca mogočni žar
in veseli se zelenih planin
in veseli se duhtečih poljan —
svobódnega vsemira silni car.

Ej, tak v duši tajna moč
iz nočnih senic, iz temé,
iz nižin prek najvišjih vrhov
vstaja, dviga se v dan skozi noč
in z novo radostjo polni srce
in daje ponos vedno nov.



Dr. FR. ZBAŠNIK:

NA ULICI.

Slika.

Med vrati se je zasukala ter ozrla nazaj, kakor bi se ne mogla ločiti, kakor bi jo mikalo, da bi se vrnila, potem pa je skočila na trotoar, izpustivši kar dve stopnici
Storila je to iz same razposajenosti, a s toliko eleganco, da bi ji tega nihče ne bil mogel oponašati.

Na trotoarju se je na to ustavila. Poravnati si je morala še krila in nategniti boljše rokavice na roke. Nekako obnavlja je opravljala ta posel in neprenehoma so ji uhajale oči skozi steklena vrata, tja, od koder je bila prišla.

Da, brez dvojbe se je težko ločila, kajti parkrat je globoko vzdihnila . . .

Vsak dan jo je skoro zapeljalo enkrat v slasčičarno. Sladoled je lizala nad vse rada. Zdaj koncem maja, ko je bilo tako vroče, pa ga že celo ni mogla pogrešati. Njena kri je bila vroča, ah, tako vroča, in bilo jo je treba malo hladiti! A ker je bila velika sladojeda, si je izvolila sladoled kot hladilno sredstvo ter združila tako v istini dulce cum utili . . .

Ako bi sladoleda ne bilo, kaj bi bilo potem dobrega na svetu? Ah, ona bi ga bila cel dan jedla, ko bi ne bil tako — drag! No, danes si ga je privoščila dve porciji — enkrat si je poklicala onega iz vanilije in malin, drugič iz jagod in limonovega soka. Morala je storiti to, ker ji je bilo tako neznansko vroče. Ali čudno — ni se mogla ohladiti. Tudi sveže vode je pila dosti, a vse ni nič pomagalo. Kakor začarano je bilo danes: bolj in bolj so ji kipelá prsa, bolj in bolj ji žarela lica . . .

Nasproti ji je sedelo več mladih, živahnih častnikov. Eden celo v ulanski uniformi. Kaj, ko bi bilo od tod? Ej, koliko og-

njevitih pogledov je bilo vprtih vanjo! Skoro da bi bila res že povesila oči. Neprenehoma se je bliskalo na oni strani in iskre so švigale do nje, a v njej je bilo nagromadenega toliko netiva! Kako bi ne bilo potem gorelo po njenem mladem životu, kako bi ne bila vrela njena zdrava kri!

Ah, kako težko, težko se je bilo ločiti! A moralo je biti! Tam na nasprotni strani se je pomikal kazalec na uri brezobzirno naprej... Ta grenki poklic!

Se enkrat se je ozrla, potem pa se je z globokim vzdihom napotila dalje. Krilca je bila s premišljeno koketnostjo nagubala med prste ter jih diskretno privzdignila — komaj toliko, da so se pokazale okrog nežnih gležnjev kakor dva rdeča obročka njene svilene nogavice. A ko je šla preko ceste, je morala privzdigniti obleko nekoliko višje, ker so jo bili ravnokar poškopili. Da bi prišla tem manj v dotiko z blatom, je stopala po prstih. Postavljala je pri tem predražestno tisti svoji mali nožici, takisto razprto, kakor bi se kujali in izogibali druga drugi. Konca njenih malih, lakastih šolničkov sta zapuščala v mehkih tleh za sabo sled, ki ni bil nepodoben veji s pravilno razvrščenim srčnatnim listjem ob obeh straneh. Iz tega pa, kar se je pokazalo semtertja izpod kril, se je dalo sklepati na oblike, za katere bi jo bila lahko Diana zavidala!...

Možki, ki jih je privedla pot baš mimo, so se ustavljali in občudujoč zrlji za njo — eni bolj prikrito, drugi drzno in brez vsakega srama, toda vsi z enakim veseljem, z enako slastjo. Ona je vse to dobro videla, a zdelo se ji je samo ob sebi umevno. Prav nič ni bila iznenadena. Le smehljala se je, smehljala takisto srečno in zadovoljno!... Veselje ji je bilo razlito po rožnih licih in iz njenih čistih, nedolžnih oči je sijala sama radost. A ko je solnce obsijalo njene svitlormene lase, se je zdelo človeku, da ima pred seboj v rajski zamaknenosti topečo se izvoljenko nebeškega kraljestva z zlatim sojem okrog glave...

Oj, ta svetničica!

Prekoračivši srečno cesto se je bilo treba zopet oddahniti malo. Poravnala in porahljala si je iznova obleko, potem pa začela umerjeno stopati pod košatimi, cvetočimi kostanji navzgor. Počasi je stopala, kakor bi se ji ubogo malo ljubilo v to mer, a vendar brhko, da so ji krila krepko valovila ob nogah.

Široki kraji njenega slamnika so se vpogibali pod velikim šopom rož, ki so bile pripete na njem in so visele zadaj deloma črez njene lase nizdol. Rdeči mak in drugo cvetje je bilo ponarejeno tako izborno, da se je začel loviti smel metulj ob njeni glavi. A ko se je prepričal, da v teh cvetkah ni medu, je silil trdovratno v njena cvetna lica in celo na njene rožne ustnice. Smeje se ga je odvracala in podila od sebe in zdelo se je, kakor bi mu bila govorila:

„Vstran, ti porednež poredni ti!“

Vsekakor ji je ugajal ta galantni sitnež, kajti prijazno je gledala za njim, ko se ga je bila naposled odkrižala in se je bil dvignil v zrak . . . Ali potem ga je pozabila naglo in njene misli so poletele zopet drugam. Nekaj jo je čudovito mikalo . . . Ozirala se je zdaj na levo, zdaj na desno in videlo se je, kakor bi se ozrla rada, ozrla nazaj, pa da si ne upa . . . da ji pojem o dostojnosti ne dopušča tega. Bojevala se je brez dvojbe. Toda hkratu je premagala vse pomisleke. Nekaj jo je bilo prešinilo in ustavljati se ni mogla več. Bilo ji je, kakor bi jo bil poklical kdo. Nevidno je bilo nekaj priplulo do nje . . . Ozrla se je proti slasčičarni in — zardela. Tam pri oknu so stali vsi tisti mladi častniki — tudi lepi ulanec je bil med njimi — ter gledali za njo. Srce ji je zautripalo in kri ji je šinila v lica. Smehljali so se in tudi ona se je nasmehnila, ne da bi se bila zavedala tega. Laskalo ji je to in sladko ji je bilo pri srcu. Kar obstala bi bila. Toda spomnila se je, da to ne gre. Zasukala se je naglo ter zapahljala s svojimi krili, da je njena spodnja čipkasta obleka najprej zaplapolala v zraku, potem pa se tesno ovila njenih meč . . .

Kakor bi ji bila očitala vest, je začela zdaj bržeje stopati. Šele na samostanskih vratih se je zopet ustavila. Odpela si je gumb na prsih in potegnila uro iz nedrija. Par minut je še manjkalo do dveh, ko se je imel začeti poduk.

Ah, tako škoda teh minut! . . .

Hipoma se ji je bilo stožilo. Melanholično se je ozrla doli, odkoder je bila prišla. Skozi drevje ni bilo več možno ozreti onega okna. Toda njej je stal pred očmi še ves prizor . . . videla je tiste vesele smehljajoče obraze . . . videla tiste iskre oči . . . videla pisane uniforme in zlate gumbе po njih . . .

Stala je in gledala . . . Ali tedaj je udarilo kladivo v stolpu in stresla se je. Dolžnost! — Z resnim obrazom je pohitela med samostanske zidove, kjer je z vnelo pomagala svetim sestram vzgojevati žensko mladež v pobožnosti in samozatajevanju . . .

VAZILJEV:

OBLAKI . . .

Na nebu blesti se večernica,
pod njo oblaki drviijo;
le hip še in njeno žarečo luč
oblaki nam zatemnijo.

Pri oknu mladenič v noč črno zre
in ožive mu spomini;
spominja se lepih, blestečih dni
tam v daljni, mladostni jasnini.

In prišla si noč in oblaki s teboj,
ki zvezde so mi zakrili;
izgubil sem pot sredi teh temot,
za jasnimi, zlatimi cilji — — —



IVAN LAH:

SELITEV.

Zimska slika.

Ko se je storil večer, je bilo naloženo skoraj vse. Pred vrati velike hiše je stal samotež voziček in na njem je bilo celo pohištvo, kar ga je imela družina. Ležalo je vse križem. Na vrhu je ležala dolga miza počez ter molela nakvišku svoje razbite, preperele noge; dvoje stolov je ležalo bo nji, od vseh stranij pa so jo obdajale stranice in skončnice postelj. Omara je ležala prav na dnu, vmes pa so ležali kovtri, blazine, rjuhe, vajšne ter kuhinjska posoda. Starejša dva dečka sta se spravila k ojem, mlajši deček in deklica pa sta sedla na sprednji del omare ter poganjala . . . Potegnila sta prva dva in ni šlo nikamor . . . Ljudje so hiteli mimo ter gledali naloženi voz in otroke. Dan je bil mrzel in led se je delal po ulicah. Začelo jih je zebsti; njih lica so bila rdeča in se spreminjala na modro od mraza.

„Pojdimo v sobo,“ rekli so in stopili v vežo. Deklica je zajokala, ker ni mogla z voza. Vzel jo je starejši deček in odšli so v sobo. Globoko spodaj pod zemljo je bila soba, kajti zgoraj je stanovala gospoda . . .

Oče je stal na sredi sobe ter se oziral po praznih stenah. Mati je sedela sredi sobe na pručici ter pestovala najmlajšega. Smrdelo je po sobi po plesnobi in po preperem lesu. Po zidu so se delale gobe . . .

„Nič nimamo, pa še to ne gre vse gori,“ je govoril on. „Voz je poln in barklarije je še polno . . .“ Po sobi so ležali raztrgani čevlji in cunje. Ura in stare podobe so ležale še na kupu.

„Peč ste pozabili, ata,“ je opomnil najmlajši deček. Menda se je spomnil, kako je sedel pri nji, ko je mati kurila, igral se je in se zrel. Tudi deklica je kazala na peč.

„E, saj je tudi tam,“ odgovoril je oče in se od skrbi počehljal po laseh.

Pajčevine so visele povsod, kjer so bile prej table in tudi, kjer je stala omara.

„Omela bi nekoliko,“ je opomnil on, „naj pa kdo drugi pestuje.“

„Kako naj, saj vidiš, da se komaj držim. Ne vem, kako bom šla . . .“

Dečka sta skočila po metlo ter začela ometati strop in stene. Papjki so padali na tla ter bežali na vse strani. Deklica se je bala papkov in je začela jokati, mlajši deček pa jih je trl junaško s svojim velikim obšitim čizmom.

„Kaj ste kar pustili voz?“ rekel je oče in pustili so metlo in papjke ter odhiteli ven. A pri vratih so se vrnili.

„Zunaj je mraz,“ je rekel najstarejši . . .

„Saj pojdemo takoj je rekla mati, naj se malo bolj zmrači, da ne bodo gledali ljudje . . .“

In odšli so ven . . .

Mlajši pa se je vrnil, primuzal se je materi za hrbet ter zasepetal na ušesa, da bi rad kruha.

„Počakaj, da pridemo na novo stanovanje,“ je rekla mati.

Pomisлил je deček in ni bil zadovoljen. No, med šaro na tleh je, zagledal ostanke lesenega konja, ki mu ga je bil prinesel Miklavž. Skočil je ponj ter začel brskati po smeteh, če je še kaj takega, kar bi mu prišlo prav za igračo. Deklica je obsedela na tleh ter si otirala mali nosek, zeblo jo je ni ščinkovec se je poznal na nosku. Deček je našel nekaj, kar je bilo podobno njeni nekdanji punčki iz cunj, zato je začela jokati.

„E, zmiraj jokaš,“ rekel je mladič in ji vrgel tisto stvar naravnost v naročje; takoj je utihnila in začela popravljati; potem pa je pestovala . . .

„Ali si mu plačal vse?“ je vprašala mati očeta.

„Vse, da bo imel . . .“ je odgovoril on in obraz se mu je stemnil. „V največji zimi nas preganja.“

„Ali si tam že plačal?“ je vprašala boječe, zamišljeno.

„Vse še ne; pojdem v nedeljo k Lovšu,“ je odgovoril tiho. Utihnila je in tudi on je molčal . . .

Po ulicah so se pokazale prve svetilke.

„Zdaj je najboljše, da gremo,“ je rekla ona in vstala.

Zašibile so se ji noge, da se je videlo, in on ji je ognil ruto.

„Mraz je,“ rekla sta skoraj oba ob enem . . .

Dečki so zopet prišli z ulice in ostali na pragu.

„Zakaj pa gremo iz naše hiše?“ je vprašal mlajši in se z velikimi radovednimi očmi zagledal v očeta. Rojen je bil tu, in si ni mogel misliti, kako bo drugje, ko ve tu za vsako luknjo v podzemlju, kjer je skrival igrače pred drugimi . . .

Oče je stal zamišljen sredi družine . . . Danes je izgubil cel dan in jutri zopet nima nič naročenega. Žagal bi rad cel dan drva, da bi prinesel zvečer denarja domov in jim kupil kruha. A zdaj mu preseljevanje vzame dva dni in jutri bodo brez denarja in brez kruha. In nikogar ni, ki bi se mu smilili, ki bi jim dal kruha, če ni njega. Kako je to življenje in vse morda vse čaka sto, preseljevanje iz podzemlja v podzemlje, zime polne mraza

in gladu, leta polna trpljenja in rastlo bo tako dalje, ko pridejo ti na njegovo in nikjer ni nade, da bo boljše . . .

Spomnil se je tega gredoč: podili jih bodo iz podzemlja v podzemlje in ko se bodo pokazali na božji dan, bodo videli ljudi . . . Glad vasuje v podzemljih kot strah, kakor da se je stalno na selil tam in se smeje, kadar kriče lačni po kruhu, visoko nad njimi pa žvenkeče srebrno hišno orodje po mizah in psi se' krog miz goste s pečenko. In če se jih prosi, počakajte da zaslužim imam jih pet, zgubancijo tam tisti ljudje čelo in pravijo: ne morem, lahko dobim gotov denar, kdo bo večno poslušal berače . . . Čim dalj so od hiše, tem bolje. Množi se beraški rod, če se ga podpira in, kdo naj se jih ogiblje! . . Tako mislijo: je pomislil.

„No, kaj si se zamislil?“ je rekla ona in pogledal jo je, kot da se je zbudil. Čuden nasmeh je bil na njenem obrazu, bledem kot smrt. Ali je ona kriva? . .

„Pojdimo no,“ sta silila dečka pri vratih.

„Pa pojdimo,“ je rekel . . . In odšli so.

Sneg je v redkih kosmih padal po ulicah. Ljudje so hiteli mimo vrat kot sence. Le tu patam se je kdo ozrl na voziček.

Stopili so na prag.

„Ali boš mogla hoditi?“ jo je vprašal on.

„Bom že,“ je odgovorila in pritisnila dojenca tesneje v naročje, da bi ga ne zeblo.

Starejša dva sta stopila k ojem. Oče je deklico položil na sprednji del omare. Tudi mlajši deček je hotel tja, da bi poganjal

„Ti boš rinil, lejga,“ mu je rekel oče. Ni bil zadovoljen, a spomnil se je, da dobi kruha šele, ko pridejo v novo hišo. Spravil je razbitega lesenega konja v žep in prijel za vogal omare. Podegnili so in porinili in voziček se je začel pomikati.

Počasi so peljali po ulicah in ljudje so se ozirali za njim. Mati je ostala nekoliko bolj zadaj, kot da jo je sram, ker imajo tako slabo staro pohištvo. In skoraj vsak gleda, kot da ni še nikdar videl beračije, si je mislila. Otrok se je oglasil v naročju in zbolelo jo je v srcu. Vsak se bo ozrl, si je mislila, in nas gledal . . . Zavila je ruto okoli njega in čutila je, kako jo pretresa mraz, da komaj hodi. Pogledala je dečka, ki je porival poleg očeta in se je morala nasmehniti, ko je videla, kako se upira. Ozrl se ji bil na stran in zagledal v izložbi igrače, konje, voz, pajace . . . Pocukal je očeta za suknjo in kazal tja ter popolnoma pozabil na voz . . .

„Le daj no, porini, porini“, mu je velel oče. In oprl se je, ter se samo parkrat še ozrl proti izložbi, potem pa mu je izginila izpred oči.

„Revež, zdihnila je mati in solza ji je padla med smehom po licu . . . Zagleda kaj lepega, si je mislila, zaželi si, in komaj zaželi mora pustiti in mu izgine iz oči: In kolikokrat bo še hodil po takih potih in želel tako in moral bo dalje in pustiti,

kar si bo želel lepega, niti počiti si ne bo vtegnil tam in bo moral dalje, da mu izgine iz oči . . .

Voz je obstal. Veliki vozovi so šli preko ulice in so morali počakati. Tramvaj je obstal tam, bili so na križpotju . . .

Ljudje so se gnetli, hiteli so sem in tja. Zadevali so se ob voziček in nejevoljno godrnjali.

„Kaj stoji to tukaj, ali ne more peljati drugod?“, so mrmrali . . . Vozovi so odšli in mogli so dalje.

„V stranske ulice bi zavili“, je svetovala ona.

„Ne moremo“, je odgovoril on, „naravnost po glavni cesti moramo; sicer smo pa ljudje . . .“

Potegnili so zopet in porinili in — šlo je dalje. Cesta je bila blatna, ker se je otajalo. Sneg je šel bolj in bolj ter popolnoma pobelil deklico, ki je sedela spredaj ter se držala v gručo, da bi ji sneg ne mogel do živega. Cesta je šla navkreber. Eden dečkov spredaj pri obeh je spodrsnil in padel. Cel voz je nejevoljno zaškripal in oje, kot da so se zlomila.

„Kaj pa je?“ oprašal je oče.

„E, nič, padel je“, je odgovoril drugi.

„Le potegnita“, opominjal ju je oče . . .

In potegnili so in porinili, da je šlo dalje. Ljudij ni bile več toliko na ulici, le zdajpazdaj je prihitel kdo mimo z razpetim dežnikom, na katerega so se lovili veliki kosmi, ali pa zavil globoko v debelo zimsko obleko. Prišel je gospod ves bel od snega in pes ga je spremljal . . . Povohal je prvega dečka in deček je zamahnil z roko. Pes je zalajal in gospod je pogledal dečka in vse z jeznim obrazom ter nekaj zamrmrljal o beračih. Mlajši deček je naredil kepo iz snega ter jo zalučil za psom. Tako so peljali dalje in kdor je šel mimo, jih je pogledal in si mislil svoje.

Obstali so na razpotju, kot da ne vedo, kam bi zavili . . .

„Stojta“, velel je oče, „meni se zdi, da bo todi na levo bližje. Počijmo nekoliko“. Obstali so in počivali. Daleč doli je bilo mesto, kjer se je videlo vse svetlo, kjer se gorele mnoge svetilke. Tu pa je bilo že bolj temno, zato so lahko počivali. Videl se je žar nad mestom, od neštetihih luči se je videl sij, in deček, ki je stal poleg očeta je kazal tja in ni vedel, kako in kaj bi povedal, kajti temno je bilo tam v podzemlju in sploh v spodnjem delu mesta in nikdar ni videl tega sija, ki sega visoko nad hišami.

„Pojdimo dalje, jaz že komaj stojim“, je rekla mati.

„No, le potegnita, pa pazita, kodi vozita, je temno“, velel je oče. —

Zavili so v levo navzgor. Pot je bila kamenita, voz se je tresel in začelo je leteti na tla. Pobirali so in devali na voz ter rinitili dalje. Deklica na vozu je začela jokati, ker jo je zeblo. —

„Kaj boš jokala, saj se peljaš“, ji je rekel mlajši deček zadaj, ker ni mogel pozabiti, da se on ne vozi, da mora riniti

in paziti; tam na vozu bi pa lepo sedel in gledal nazaj čez mesto, kako sije tisti sij nad visokimi strchami, da se v njem leskečejo cerkveni stolpi in pozlačene kupole . . .

„No, le tiho bodi“, zavpil je spredaj deček s težko sapo, „vozimo te, pa boš jokala . . .“

Deklica je utihnila in samo ihtela od mraza.

Burja je zavila sem po ulicah, mrzla, ostra in jim nesla sneg v obraz.

„Ali je še daleč?“ vprašala je ona.

„Ne, še enkrat zavijemo na pravo“, je odgovoril on izmučeno. Porinil je za nogo pri nogi in noga je odletela . . . Vse je segnilo v tistem živem grobu, je pomislil in zdaj gredo zopet v podzemlje.

„Zavijta na pravo“, je velel in poprijel za ročico . . .

Temno je bilo v teh ulicah. Slabo oblečeni ljudje so šinili tuintam mimo njih. Zastrta okna so zakrivala slabo razsvetljene sobe. Vpitje se je čulo iz hiš in otroški jok. In šli so mimo ter se čutili doma.

„Zakaj pa niste vzeli hiše tam doli kje, ali pa tako, da bi se kam videlo!“ je vprašal mlajši deček očeta. On pa mu ni odgovoril.

„Jaz bi jo pa vzel tam“, je rekel dalje in utihnil, kot da misli, zakaj je ne vzame.

„Kjer bosta videla vodnjak pred hišo, tam vstavita“, je klical oče prvima dvema.

Pot je šla po ravnem, široka ulica je bila in nizke hiše ob nji. Naravnost po cesti se je kazal že konec mesta. Obstali so pred hišo, pred katero je bil vodnak. Vpitje in prepir se je slišalo iz nje. Vrata so se odprla in ženska je padla čez prag na ulico. Pobralla se je in klela ter razbijala po vratih . . . Potem pa je obstala in zagledala nove priseljence.

„Vi ste prišli?“ je rekla in sape ji je zmanjkalo . . . „V to hišo ste prišli, temu volku v roke . . .“

Odprla so se vrata, debel mož je stopil na prag . . . Ženska je zbežala.

„Kar znesite notri, potem pa pridite k meni“, je velel gospodar in izginil v veži.

Oče je vzel deklico z voza in vsi so stopili v vežo.

„Denar bo hotel“, je zamrmral on ženi in vzdihnil . . .

„Ali bo zdaj kruh“, je šepnil mlajši deček materi, kajti ni pozabil, kaj mu je bilo obljubljeno.

Ona je sedla na stopnice v veži. Odprli so vežna vrata na stežaj ter začeli nositi čepove in vse v veže od tam pa po stopnicah nizdol . . . Ljudje so prišli iz sob ter gledali nove priseljence, smejali so se ter izginjali počasi nazaj v sobe.





M. P. NATAŠA:

LEPA MARIOLA.

Laški motiv.

Mariola, o deklica zala! —
„Mariola, kje si ostala
davi ves dolgi večer?“ —

„Mariola, o kaj si storila? —
Povej mi, kam dete si skrila?“
Povprašala mati je hčer.

„O mati! Ah molči, ah tiho
da nihče besed teh na čuje
— berič me v verige vkuje!“

„O mati, zapahni mi vrata!
Ko zora zasniva zlata,
se skrijem tam v zadnjo gôro!“

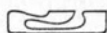
Pa pride sodnik pred zôro,
in rahlo potrka pri hiši,
in lepa Mariola ga sliši . . .

Zakaj je tak pobledela,
zakaj je plašno vzdrtela,
zakaj se zgrudila v prah?

In vklene berič jo v okove,
in težke, žalostne dnove
bo stražil ji ječe zapah. —

„Daj, mati, mi srebra in zlata,
ž njim odprem iz ječe si vrata!“
— No, straži jih trd vratar . . .

„Daj, mati, mi kruha in vina
manj strašna bo ječe temina!“
— No — daleč je solnca žar!



LEA FATUR:

PRAVLJICA.

Mrak je poljubljal bele breze ob potoku, ki so nizko spuščale svoje veje in dremale. Poprej žuboreči potok je zadremal, nad uspavajočo se naravo se je zapiralo neba veliko oko. Vse je dremalo, le bela cesta ob potoku ne. Pretegovala in zvižala je dolge ude zdihujoč: „Vrbe, sestre moje, potoček, mili brat! Lahko Vam dremati, lahko Vam čuvati, ali težko meni cesti beli! Aj semenski težki dan! Koliko ljudi, živine, vozov, je šlo po meni. Udiralo se je kamenje v mojo kožo, vse ude imam razboljene. In kaj sem vse slišala . . . pa zaspati hočem, nočoj me ne bodo motili neugnani ljudje.“

Zadremala je cesta, skozi tmino se je svetila dolga bela. Dremal je potok, dremalo vse. Nenadoma je prihajal iz daljave korak, hiter korak.

„Vrbe, sestre moje, kdo bo to?“

Počasi so dvigale vrbe zaspane glave, nevoljno je zamrmral potoček.

„Poznamo korak“, so zašepetale vrbe, „Cvetanov je z Lisičjega; hodi k Morinovi Anki v vas.“

„Nocoj bode zadnjikrat“, se je oglasil potok, „prala je Anka ob meni in se smejala, da pride po slovo.“

„Saj res“, je rekla, „zadovoljno cesta, govorili so tudi sejmarji, da odidejo jutri fantje k vojakom.“

„Smejala se je praviš“, čudile so se vrbe. In ena mlada vrba je zašepetala tiho: „Vsak večer plačem ko nas zapušča solnce . . . Ker ljubim solnce. In težko čakam jutra, da ga vidim.“

Prihital je po cesti mlad človek, skozi tmimo so zažarele njegove oči, zatrepetale so vrbe. Mladeniča so nesli urni koraki, koraki ljubečega skozi spavajoča sela.

„To je ljubezen“, je šepetala mlada vrba, „ta ne bode jemal slovesa s smehom.“

Zaspalo je zopet vse, le včasih je zdihnila mlada vrba, le včasih so se ganile ribice v dnu potoka.

Mladenič pa je hitel skozi čarobno jesensko noč. Prvi jesenski vetrovi so veli in mu hladili žareče lice; ali niso dosegli vročega srca.

Tiho je ležala vasica v oznožju gore, krotka ko golobica se je skrivala med drevjem. Pred hišico ob cesti je stala jablana in njene veje so šepetale mladeniču: „Dolgo te ni bilo.“

Potrkal je, zažvenketalo je okence in prikazala se je najlepša nagajivka za zelenim rožmarinom in duhtečim bosiljakom.

Zasmejala se je in stresel se je rožmarin, zaduhtel je bosiljak, zasijale so zvezde. Naslonil je glavo ob njeno glavico in žaloval,

da mora oditi v tuje daljne kraje, da se bode moral opasati z mečem, nositi puško risanko in hrepeneti po svoji edini ljubici . . . Prosil jo je besed tolažbe ob slovesu.

Kaj tolaži ob slovesu ljubeča srca? Zagotovilo zvestobe, večne zvestobe, je melem srčnih ran. Dobro je vedela to deklica, obrnila je krasne oči v nebo.

Nad njima so bile zvezde.

Miglajoče, drobne. Nedosežne, kakor naše večne želje. Svetle, kakor naša ljubezen, nemirne, kakor naš up,

In deklica se je nagnila k mladeniču, črni kodrci so se vsuli po njegovem čelu, rožna ustna so šepetala:

„V slovo in tolažbo ti povem čarobno pravljico. Spomni se je, ko bodeš korakal s težko puško, opasan z bridko sabljo; ko bodo med nama gore in doline: „Trepetale so zvezde, fant je jemal slovo od ljubice, tolažbe jo je prosil ob uri ločitve. Kaj mu je rekla zlata ljubljena deklica? Saj te ljubim nad zemljo, nebo, nad zvezde zlate . . . Minila bo zemlja in nebo, a moja ljubezen bo ostala.“

„Tako te ljubim . . .“

Umolknila je deklica, sevale so zvezde, jablana je stresala glavo. —

Kasno in tiho se je vračal fant po beli cesti in o večni ljubezni je sanjal . . .

* * *

Povsod blato. Rjavo sive neprijazne barve je pokrilo cesto in se strnilo v kupe in jarčke. Po valovih naraslega umazano — rjavega potoka, so se lovile bele pene; njegovo mrmranje je bilo sitno, nevoljno. Kaj je bilo treba te povodnji? Spal je tako mirno v svoji strugi, a pomladni viharji so prišli, pomladni dež je raztopil zadnji sneg po gorah; umazani valovi so pridrveli in skalili njegovo čisto, mirno, žuborečo vodo.

Velika Nedelja je prišla v plohi in deževju. To pa ni kalilo ljudem veselja; po blatni cesti so hitela nališpana dekleta, žene, resni možje, veseli fantje. Deklice so se ozirale za zalim fantom v pisani vojaški suknji. Le ena ne.

Donel je srebrni smeh Ankin toda — drugemu, stresala je črne kodrcе in gledala ljubeznjivo — drugemu v oči.

Od jeseni do Velike noči — kako bi vstrajala ljubezen?

Cvetanovemu se je lomilo srce. Na njo je mislil pri komisu in pri vajah, vse trpljenje mu je sladil srbni njen smeh. In zdaj doni drugemu . . .

Negotovega težkega koraka se je priplazil v tihi noči v oddaljeno selo, pod njeno okno. Polahko je padal dež, kakor v sanjah.

Fant je potrkal na okno: „Al' me več ne ljubiš? Al' Ti brani zemlja al' nebo! Saj si obljubila, da ne bo nikdar minila.“

Zažvenketalo je okence pokazala se je drobna glavica, glasen smeh je zadonel.

„O bedače ali Ti nisem rekla, da Ti povem pravljico? Tebe naj bi večno ljubila? Povej vendar, kaj je večna ljubezen? kako si dolgočasen!“

Zaprla je.

Fant pa je blodil skozi nočno tmino in dež. In srce ga je peklo in žgalo in vode cele zemlje bi ne ohladile njegovih ran...

In vendar je pravil potok vrbam, da leži tam na dnu tol-muna mlad vojak, in srce ga ne boli več.



ROMAN ROMANOV:

URE SPOMINOV.

Ana se je peljala domov in kakor se je peljala in bližala rojstnem kraju, tako so se vračali spomini. Glej, tam na kantonu je sedel samotni fant, lase razmršene in obraz bled in široko so se odprle v tistem trenutku velike plave oči.

„Ali si ti, Anica? ...“

Bogvekaj je tako vzdiknilo, samo ona je slišala in se je ozrla okoli sebe. Ali nikjer ni bilo nikogar, prazen je bil obcestni kanton, samo tam daleč za njo se je pomikal počasi naprej samotni popotnik.

Pomlad je bila tedaj, vstal bi človek in bi šel v gozd in bi napisal lirično pesem, kitaro bi vzel s sabo, nalahko bi se dotaknil strun in zapel bi tiho in zaljubljeno...

Ozeleneli so bili gozdovi, ptice so prišle in so pele od jutra do večera, ozeleneli so holmi in doli in plašno so se dvigale bilke iz razoranih njiv.

Lep čas je bil in Ani je bilo veselo okoli srca. Prosta je bila namreč tistikrat, pustila je moža in svoj novi dom in se je vrnila v svoj rojstni kraj. Zakaj bi se človek ne rešil tega, kar si je pripravil pomotoma in se nebi poslovil od moža, ki ga ne ljubi...

Ana se je domislila nanj, na dolgočasnega in zamišljenega in dobro ji je delo, ko je čutila, da je tako neskončno daleč od njega in da se ne združi z njim nikoli več...

Počasi se je pomikal voz naprej, hrib je bil pred očmi in dolina okoli je bila pusta in zapuščena. Kakor ne bi vedela zanjo

pomlad in ne bi imela za njo rož in lepo zelenih travic — Tuintam je stal samotni grm, stelja je rastle ponekod, drevo s suhim vejevjem je samevalo ob jarku . . .

„Poženite, voznik! . . .“

Postalo je bilo dolg čas in zaklicala je.

„Klanec je, konj je truden . . .“

In tako se je pomikal voz počasi navkreber. Enakomerno so udarjala kopita ob cesto, tuintam je zaškripal voz, škrtnilo je kolo ob kamen in zganila se je Ana na vozu.

Senca je ležala po vsi cesti in še daleč naokoli se je razprostirala. Hladna je bila in mrzla in molk je bil okrog in okrog.

Samo redkokedaj je zakričala vrana visoko v zraku, preko tistega kraja je letela in izginila v daljavi.

„Poženite! . . .“

Ali pomikala sta se naprej počasi, voznik je molčal vso pot, kopita so udarjala enakomerno ob cesto. In tako je preteklo dolgo časa, da so se približali vrhu in da je posijalo zopet sonce. Tako se je zdelo v tistem hipu, kakor bi zagorelo naenkrat sonce sredi neba in posijalo bi na nebeško lepo pot. Odprla se je pred očmi široka dolina, same rože po njej, same lepe šume, tihe vasi med drevjem in travniki in glej! že cveto črešnje in breskve, kakor šopki stojijo sredi vrtov, polni belega in zalega cvetja.

Hitreje se je pomaknil voz, tekkel je konj in ropotala so kolesa.

Glej, in takrat je vstala velika množica spominov, od vseh strani so prihajali, ob cesti so stali in so se ozirali na voz, skakali so predrzno na voz in sedali poleg nje.

„Zdrava, Anica! . . .“

Klicali so ji v prijaznem glasu, za roke so jo prijemali in jo poljubljali na obraz. In tam ob cesti je stal tisti davni fant, razmršeni lasje in bled obraz in velike plave oči so gledale vanjo.

„Ali si resnično, Anica? . . .“

Spregovoril je ob cesti stoječ in nasmejale so se lepe oči. In Ana je čutila veliki spomin svojega življenja, veliki in važni dogodek in svojo negotovo pot.

In v tistem času se je bila približala domu, obstal je voz in Ana je stopila dol. Bela je bila hiša, okna zeleno pobarvana in rože po njih. Tudi vežne duri so bile zeleno pobarvane in na pol odprte in rjav pes je ležal na pragu. Stopila je mimo njega, pogledal jo je in se je umaknil in ni zalajal.

Polumračno je bilo po veži in stopnicah in tudi hladno. V prvem nadstropju pa je bilo svetlo, sonce je sijalo skozi okno in svetli čveterokotniki so trepetali po tleh.

Odprla so se vrata prve sobe in mati je stala na pragu. Njen stari obraz se je začudil, odprle so se široko preplašene oči.

„Kaj si prišla na počitnice, Anica! . . .“

Poljubili sta se in sta stopili v sobo.

„Na večne počitnice . . . ne vrnem se nikdar več . . .“

Tudi očetu je tako povedala in po tistih besedah je vstala med njo in med starši velika stena, tako da je bila čisto ločena od njih, da je bila sama in samotna in ni živela nikakoršnega življenja . . . Zakaj to ni bilo več življenje, novo in večno novo življenje, samo ure spominov so bile, tiho so prihajale in odhajale in vračale so se v svoji stari vrsti . . . Tisočkrat presanjane sanje so bile, isti začetek in isti konec in dan je bil enak dnevu in mesec mesecu.

Včasih se je spomnila na samotnega fanta, razmršeni lasje, bled obraz in plave oči so strmele vanjo.

„Zakaj ga nisem poročila . . . Lahko bi bilo življenje . . . “

In tudi materi je omenila njega.

„Zakaj ga nisem poročila . . . Lahko bi bilo potem in lepo . . . laz mislim, da bi bilo silno lepo . . . “

Zamišljen je postal njen glas sredi tiste ure spominov in oči so ostale odprte in začudene.

„Razporočil se je, kakor si se ti . . . Tudi tebe bi bil zapustil . . . Zapustil bi te bil . . . “

Mati je govorila mrzlo in brezpomembno kakor je govorila vse dni po hčerini nesrečni izpovedi.

„Mene ne bi zapustil . . . “

In tiho je mislila, da bi jo ljubil. Gorko bi jo ljubil kakor jo je ljubil tistikrat in jo je z žalostjo zapustil po njeni lastni volji . . . Čuden je človek tuintam, popolnoma tuje čustvo vstane v srcu, toliko in toliko časa živi v njem in naposled umrje sredi prevaranega srca . . . Vstalo je bilo tedaj in živelo je predolgo, umrlo je prekašno sredi prevaranih prsi . . .

Večer se je bližal tistikrat in Ana se je odpravila od doma. Ven je šla po poljski poti, na meji je utrjala velik in rdeč makov cvet, ali odpadli so rdeči listi in golo stebelce je ostalo v roki.

Da bi mogel človek popraviti svoje življenje, da bi mogel izbrisati tainoni dogodek, da bi bilo, kakor bi se ne bil nikoli porodil . . . Ali roke nimajo moči, neizbrisni so veliki dogodki, železni krvniki so — trdi in neizprosni.

Kam, Anica? — Pozno je in trikrat je že ugasnilo tvoje solnce in ne prižgeva ga več ne jaz ne ti! . . .

Zdelo se ji je, da ji je zaklical samoten fant, razmršeni lasje so zavihrali v vetru, bled je bil obraz in plave oči se niso smejale . . . Tako resno je bilo vse, kakor kadar je zima zunaj in leži v sobi mrtva mati; sveče gorijo okoli, stara ženica dremlje za vratmi, lepo dekle joka na pragu . . .

In kakor je bilo resno, tako je postalo mehko in voljno in zaželela je, da bi prišel mimo samotni fant, razmršeni lasje bi se dotaknili njenega čela in bled obraz bi se dotaknil njenih ust . . .

Lepa ura spominov je bila tedaj; že se je bil storil mrak, že je gorela večernica in luna se je dvignila nad vrhove . . . Zašumelo je tuintam, zaskovikala je sova sredi večera, letela je nočna ptica preko polja, izginila je v temi . . . Priplavala je pesem

od bogvekod, odplavala je bogvekam in tišina je vladala sredi mraka . . .

Veličastna noč je bila tedaj, veličastna in neskončno mehka, zvezde so se bile približale in luna se je ozrla v obraz . . .

In tedaj je šla Ana ob robu gozda, počasi je šla naprej in ustavila se je; zakaj, glej! tam se je prikazala senca in kaj ni to samotni fant in kaj ne vihrajo razmršeni lasje, kaj se ne bliža bledi obraz in kaj ne strmijo plave oči? . . .

Obstala je Ana in približal se je samotni fant, približal se je in razmršeni lasje so se dotaknili čela, bled obraz se je dotaknil, zaprle so se plave oči . . .

Šumelo je listje nad njo, veter je dahnil od juga proti severu, zamajale so se zvezde na nebu in v sanjah se je zagugala sanja-joča luna . . .

To je velika ura, spominov, o Ana, kaj nisi srečna in bogata v njih, kakor so srečne in bogate tvoje sanje? — Kaj je resnica, o Ana, in kaj so sanje, o Ana, kako je grenka resnica in kako sladke so sanje, o Ana! . . .

Mimo gredo sence, odšle so mimo, utihnil je veter, več se ni sklonila nobena veja do obraza in pomirilo se je v vrhovih.

In kadar so izginile sence, kadar je odhitela zadnja mimo, se je vrnila, Ana proti domu. Stal je pred njo — žalostna jetniš-nica, tisoč krvnikov na desni in levi, mrzlih paznikov sovražne vrste . . .



BORISOV:

ŠUME, ŠUME VALOVI . . .

Šume, šume valovi morski
otožno in tako lepo,
kot da bi žalostinko peli,
jemali žalostno slovo . . .

Ječanje tiho neprestano
razlega se čez mirno plan;
kot ena sama bol dozdeva
brezdanji se mi ocean.

Ah, zdi se mi ob tem pogledu,
da oni strašni gledam boj,
ki ga borijo neprestano
premnogi za obstanek svoj . . .



DAMIR FEIGEL:

CVETKOV PRVENEC.

Humoreska.

Nehvaležnost je plačilo sveta! Da, da! Celo leto mu odpiram vrata, ko zapušča sobo, celo leto mu nosim šolske zveske domov, že dvakrat mi je pozabil vrniti svinčnik, in plačilo za vse te usluge?! Radi nekega Ksenofontovega aorista mi je zagrozil, da me vrže v grščini, ako ne popravim koj svojega nezadostnega redu.“

Jezno je zaprl svojo grško slovnico, zaničljivo pogledal Ksenofonta, prižgal si smodčico in se naslonil na stol. V sobi je vladal prijeten mrak in skozi zaprte šaluzije so se ukradli vanjo popoldanski žarki poletnega solnca.

„Vrhu teh šolskih skrbij še Milkina nezvestoba! Niti pogledati me noče več na ulici; nageljčka, rudečega nageljčka, ni hotela včeraj sprejeti. Ha, ha! In potem še govore o ženski zvestobi! Neumnost! Pred dvema mesecema mi je pisala, da me ljubi, da me bo ljubila — na veke! Lepi veki! In jaz, norec, jo ljubim še vedno!“

Nehvaležnost in sitnost strogega profesorja, nezvestoba ljubice sta provzročili v mladem srcu srd do celega človeštva. Ta ogenj, se ni zadovoljil s svojim zaprtim domovjem v petošolskih prsih, ampak si hotel napraviti pot v širni svet kot — umotvor. V glavi se je rodila srečna misel: „Roman spišem!“

In zakaj tudi ne? Naj ga li ovira pri tem njegov plebejski nepoetični priimek: Florijan? Koliko mož slavi svetovna zgodovina, slavi književnost, mož, kateri so dosegli najvišjo stopnjo na lestvi slave vkljub svojim priprostim, robatim imenom? Kdo ne pozna „Martina“. Krpana, „Jurija“ Vege, „Matija“ Čopa, „Miho“ Vošnjaka, „Jakoba“ Aleševca, in drugih? Isto tako bi tudi njegovo ime: Florijan lahko zaslovelo po širnem svetu. To pač ne more biti ovira posebno ne pri Slovencih, ki si lahko prirojajo imena po svoje, in kdo naj bi mu zameril, ako si nadene ime: Cvetko, ki slednjič isto pomenja? In Cvetko, pisatelj Cvetko, kako milo, kako blagoglasno zveniš na uho slehernega zemljana. Druga ovira na njegovi novi stezi pisateljavanja bi bila mladost. Toda, zgodaj se mora vaditi, kdor hoče postati mojster, kdor se hoče povzdigniti s svojimi zmognostmi nad duševni nivo drugih sovrstnikov! Kaj sta sicer delala Goethe in Schiller v svoji mladosti, sicer ni vedel Cvetko, toda najbrže sta pisateljevala in pesnila. In zakaj ne bi sledil on njenemu delovanju?

Kdor hoče pisati obsežen roman, mora imeti dovolj papirja, naslov romanu bodi senzacionalen, to vzbuja pri občinstvu zanimanje in radovednost; segalo bode po njegovem delu in Cvetko postane lahko še slavno ime.

Roman mora imeti tudi tendenco in vsebino. S tendenco je težavna stvar. Ako se postavi pisatelj na antialkoholčno stališče, bodo sicer cenili njegov roman antialkoholiki, katerih je pa malo v primeri s številom onih ljudi, ki si kaj radi privoščijo četru vina ali pa čašo piva; ako zastopajo glavni junaki v romanu socialno-demokratske ideje, bodo bržkone kupovali roman radostnim srcem delavci-trpini, kapitalisti pa mu bodo nasprotovali, in ti imajo denar.

In vsebina? Glavni junak, recimo Boris je lepe postave, črnih kodrastil las, temnih očíj, bledega obraza. Sam je na svetu. Trudi se, da doseže svoj cilj. Zaman, hudobija, neusmiljenost, slabe finančne razmere mu prečrtajo njegove račune. Kako krasno se da opisati njegove boje, njegove brezuspešne boje s temi sovražnimi silami. Pri vsem tem ostane mož, junak, Zaljubi se recimo, v Marico, katera je pa že poročena. Ljubita se, njen mož izve o tem nedolžnem razmerju, dvoboj, Boris ranjen, v bolnišnici, Marica mu streže, ločila se je od svojega moža. Ko okreva, mora skrbeti tudi za njo. Trudi se in trudi, isti boji se ponavljajo. Izbere si novo domovino, Ameriko. Marica mu uteče z klovnom nekega cirkusa in mu pusti sinčka doma. Iskat jo gre. Dobi jo slednjič, izve mnogo pikantnih stvari o njej, in jo prepusti pregrešnemu življenju. On sam postane burski prostovoljec, pade v bitki in umre v naročju usmiljene sestre rudečega križa, njegove spokorjene Marice. To bi bila glavna nit.

Hajd, na delo! Toda glej, smola, nepričakovana ovira! Papirja je imel Cvetko premalo. Sicer je imel nepopisan zvezek, pač premalo za velik roman. Da bi si šel nabavit novega papirja, je imel žalibog premalo vinarjev. Odlašati pa zopet ni hotel, ker delo postane slabo, ako izgubi pisatelj prvo navdušenje:

Kaj storiti? Še vedno so divjala prej nepoznana čuvstva po njegovem srcu in silila na dan, prsti so krčevito stiskali peresnik, v očeh se je bliščal neugasljivi ogenj navdušenja in glava je kar omehnila radi prevelike teže še nebrzdane orijentalске fantazije.

Da, kaj storili? Dober svet je drag! Kdo naj mu svetuje? Ne potrebuje drugih svetov! Nič! Človek si mora znati sam pomagati. Zakaj so pa uvedli v književnost tudi novele? Gotovo zato, da imajo pisatelji drugo manjšo obliko, ako že nočejo romana pisati. In stednjič je lahko tudi novela lepa, tudi z novelo proslovi ime Cvetko; koliko je imenitnih, slavnih mož, ki niso drugega pisali kot novele.

Na delo torej! Tendence se ne zahteva od novele, pač pa ljubko in mično vsebino. Glavni junak bodi tudi tu lepe zunanosti, brez napak, dobrega srca, Boris po imenu. On ljubi Milko — aha, Milka, čudila se bodeš, ko zapaziš svoje ime v tej noveli, naslikati te hočem, da vsak spozna Tebe in Tvoje neusmiljeno srce in po imenu „Cvetko“ me spoznaš, spoznaš moje zmožnosti, rada bi me zopet ljubila, toda jaz ostanem krut, neisprosen, mož jeklen. Milka se mu izneveri, sledi običajni dvoboj z Borisovim

tekmečem, in sicer amerikanski dvoboj, Boris potegne črno kroglo, usmrtiti se mora tekom treh let, in si res zada smrtno rano, in pade — žrtev ženske, Milkine, nezvestobe, Nedosežno se bi dala opisati ona tri leta, ko tava Boris po svetu — živ mrlič. Srce se mu je moralo polagoma odpovedovati vsakemu užitku, saj mrlič ne pozna več strasti in čuvstev.

Lepa snov mora imeti tudi lep jezik, in prvo pravilo slovenskim pisateljem tvori stavek: „Ne stavi glagola na konec stavka.“ Tudi rokopis mora biti pisan po eni strani, ker drugače roma v koš. Ako bi hotel vpoštevati Cvetko to pravilo, bi imel zopet premalo papirja. Smola!

Zamisli se! Eh kaj, novela ne vteče! Jutri, čez teden dni jo lahko spiše, ko se nekoliko popravijo njegove finančne razmere! Saj slava lahko počaka par dni, posebno če je on sam čakal celih petnajst let, da je našel pri sebi pisateljsko žilo. Za sedaj bi služila tudi mična črtica. Ni dolga, ne zahteva globokih mislij in psihologičnih studij, vsebina je lahko posneta po vsakdanjem življenju in se zadovoljuje z nemnogimi stranmi svoje dolgosti. Na drugi strani pa pravi pregovor: Iz malega raste veliko! Najprej črtica, potem novela, in pisateljsko pot se konča recimo s kakim ženijalnim romanom, kateri postane svetovnoznan in last vsem civiliziranim narodom.

Torej črtica! Popiše se n. pr. „Prvo ljubezen!“ Ah, kaj, ta snov je že rabljena. Nič! Bolje je: „Druga ljubezen“, katera je prvič originalna. drugič jo je pa lažje opisovati, ker se jo da primerjati s prvo ljubeznijo. Imenitna ideja!

Ako se popiše „drugo ljubezen“ in ako spoznajo pisatelja te črtice, porečejo vsi: petošolska ljubezen. Ljubezen je postala že res prenavadna v črticah. Torej „drugo ljubezen“ ad acta! Nekaj aktualnejšega! N. pr.: „Prvi izlet z zrakoplovom francoskih bratov Montgonfier“. Priprave, vzlet, pogled na zemljo, panorama francoske zemlje, množica ljudij, veter in zopeten izstop z zrakoplova. Ali pa: „Narava po nevihti“. Toda taka črtica bi dišala preveč po šolskih nalogah.

Zadnjo smodčico na pomoč. Dim se je vzdigoval. Kolo-barčki so se širili in širili in se izgubljali kot dolge, krive, sive kače pod strop. Tišina je zavladala. Solnčni žarek je skočil s stene na glavo mladega pisatelja na razpotju. Velik dimski kolobar se je vstavil nad njegovo glavo liki lavorjev venec, oko se mu je zasvetilo, neznana sladkost ga je obdala, roka se mu je tresla, čutil je Cvetko, kako se mu nevidno približuje muza, na licu mu je gorel nepoljubljen poljub boginje petja, in pero je drsalo po papirju. Vsa čuvstva, vse gorje, ves srd nad človeškim rodом, vse svetobolje, vse, vse je razbilo tesne zapahe srčne ječe, in roka, tresoča roka je pisala in na papirju se je začela razvijati Cvetkov prvenec, nežni otrok njegovih bolečnih ur:

„Gorje, kdor nima doma,
kdor ni nikjer sam svoj gospod,
naj križem svet preroma,
saj vendar tujec je povsod.“

Tej kitici je priložil pismo s tako-le vsebino:

„Slavno uredništvo!

Tu Vam pošiljam svojo prvo pesmico. Spisal sem jo brez velikih priprav, kar sama mi je šla iz peresa. Meni, odkrito priznam, zelo ugaja moj prvenec. Upam, da je priobčite v prihodnji številki svojega cenj. lista; bodite uverjeni, da me s tem obodrite tako, da Vam pošljem v najkrajšem času še več takih pesmic. Honorar mi lahko pošljete na dom.

S spoštovanjem!

Cvetko.“

Listnica uredništva. Cvetko: Oprostite, da smo se tako pregrešili in vrgli Jenkovo pesem v koš. Kaj menite, da mi ne poznamo Jenka, da nam morate Vi pošiljati njegove pesni? Kaj? Nam tudi ugaja pesen, katero ste poslali, in čudili smo se, da niste spesnili tudi drugih dveh kitic. Kar se tiče Vašega upanja, mu lahko daste slovo, in bojimo se, da nam pošljete v kratkem svojo Prešernovo pesem: „Sem dolgo upal in se bal!“ Vašo nadaljno pošiljatev takih pesmic pa odklanjamo, ker imamo že vse slovenske pesnike in pisatelje v svoji zbirki. Oprostite!

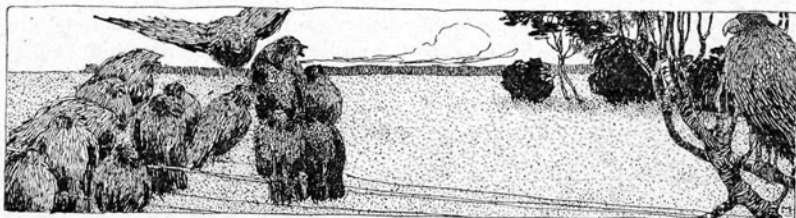
JOSIP BEKŠ:

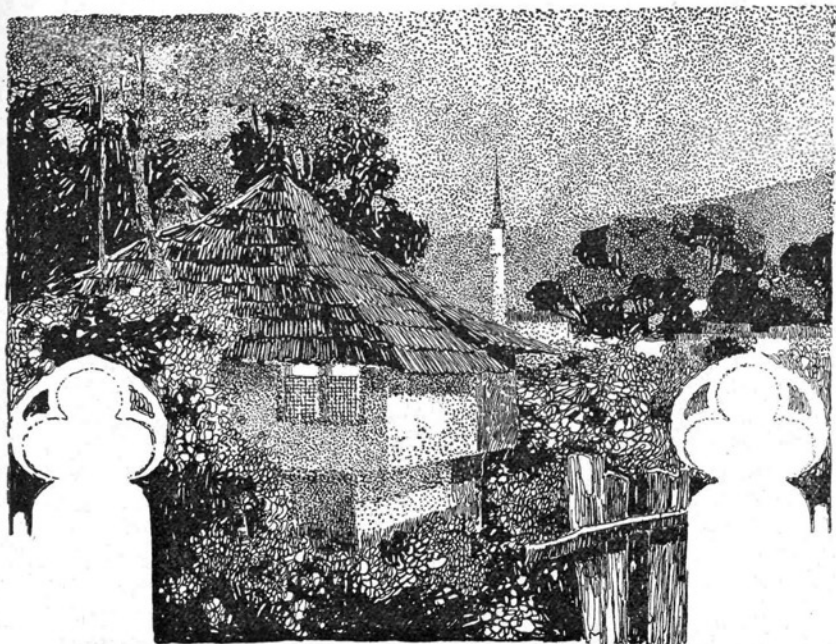
UBIJALKI.

Pesmi sem ti daroval,
dušo, čustva sladka,
vendar doba kratka,
ko sva se ljubila.

Nikdar nisi me ljubila,
pisano ti je v očeh —
ustnice obkroža smeh,
v kratkih, lepih dneh
si me umorila . . .

Ali te ne muči vest,
ubijalka zala?
Ali se ogiblješ cest,
ki jih kri je srčna prala?





C. GOLAR:

IZ BOSANSKEGA PERIVOJA.

Gre mladenič in Boga poprosi,
 naj ga v biser spremeni kraj morja,
 kjer zajemljejo vodico deve,
 da ga polože si v nedra,
 nabero ga na zeleno svilo
 okrog vrata si ovijejo ga,
 in da sliši, kaj si govorijo.
 Govori li vsaka le o svojem,
 ali govori o njem predraga?

Kar je prosil, Bog ga je uslišal:
 V biser ga je kraj morja spremenil,
 kjer zajemljejo vodico deve.
 Sebi v nedra so ga nabirale,
 nizale ga na zeleno svilo,
 si ovijale ga okrog vrata,
 slišal vse je, kaj so govorile.
 Govorila vsaka je o svojem,
 in o njem je draga govorila.

ŽOFKA KVEDER JELOVŠKOVA:

AMERIKANEC.

Pet let je bil v Ameriki. Otroci — en fant in dve punčki — ga niso več poznali, ko se je vrnil. Ženi se je zdel modrejši in nekako ves premenjen. Malo se je postaral in po njegovem obnašanju bi mu vsak prisojal vsaj šest, osem let več, kakor je imel v resnici. Bil je priden tam v daljni tuji zemlji, poplačal je vse dolgove. Ali delo je bilo težko in naporno. Pripovedoval je prve večere ženi in otrokom, koliko je pretrpel, koliko se je namučil. In tu pa tam je vplel par besedi, kako da je vesel, da je doma, kako se bo zdaj lepo in zadovoljno živelo, če ga bodo imeli radi. In žena in otroci so začutili v svojih srcih nekaj silnega in toplega, veliko in spoštljivo ljubezen do tega moža ki je bil pet let proč od njih tako daleč za morjem in je ves čas mislil na nje in se trudil za nje, da bi jim bilo lepše. —

Pri hiši se je hitro začutilo, da je prišel gospodar domov. Precej prvi teden že se je razgledal povsod, popravljaj streho, naročil dva zidarja, da mu sezidata jamo za gnojnico in jo cementirata, ter popravita hlev za silo.

Tine, desetleten fant njegov, je bil povsod ž njim in mu je stregel in pomagal. Pa oče ga vpraša čez par dni: — Ti kaj nimate šole, da si vedno doma? —

— I, imamo — pravi Tine. — Ali kaj bi hodil v šolo, ko doma lahko pomagam.

— Ne, dragi moj, to ne pojde tako. Ti imaš svoje delo, jaz svoje. Tvoje delo je zdaj šola. Ne bi imel rad bedastega in zabitega sina, ki bi morda še brati ne znal. Sram bi me bilo. Če hočeš, da bova prijatelja, samo v šolo in pridno se uči. — In pripovedoval je Tinetu kako zaničujejo zunaj v svetu ljudi, ki nič ne znajo.

„Amerikanec“, kakor so mu rekli sosedge, si je naročil knjige, naročil se je na „Kmetovalca“ in v nedeljo je bral, kakor da se uči za črno šolo.

Vaščani so prišli na pogovor in so videli knjige na mizi: E, to ne pojde več — so rekli. — Slab kmet, ki je vedno v knjigah. V Ameriki si že lahko bral, no ja, ali tukaj doma je treba delati, delati. —

— I, glejte — je rekel Amerikanec — kaj ne delam? In v Ameriki, mislite, da sem lenaril? Za pohajkovanje v Ameriki malo dobiš. Tam se še le človek nauči kaj je delo. Prebito sem gledal spočetka. —

— Nu, saj se ve kakšni gospodje so Amerikanci, ko pridejo domu. Saj jih je dosti po sosednjih farah. Hiše si sezidajo, kakor grofije, oblečeni so nobel, kakor mestni škrici in čez par let je

cele domačije konec. Če bi ne bili šli nikdar nikamor, bi bilo boljše. Pa tebe je tudi prijelo, glej, bereš, bereš . . . Po knjigah se ne gospodari.

— Jaz pa pravim, da je pamet več, kakor roke — je odgovoril Amerikanec. — Lahko imaš take roke, kakor Golijat, pa ne boš nikamor prišel brez pameti. V Ameriki se vidi, kaj je pamet. S pametjo delati, to je še le delo. Pamet dobra, pa roke dobre, s tem se kaj naredi. Desetkrat več, kakor če delajo samo roke. Če so naši Amerikanci taki, da se opičijo tako, kakor so živeli za morjem in zidajo grofije in se nosijo, kakor gospoda se vidi, da se niso nič naučili. Po denar so šli v Ameriko po družega nič, jaz sem šel pa tudi po pamet. In tisto, kar sem prinesel v glavi, je več vredno, kakor tisto, kar sem prinesel v mošnji. —

— Mi bi imeli raje tisto v mošnji — so se smejali nekteri.

— Kakor veste. V tovarni se drugače dela, drugače v gozdih in drugače po farmah. Ali videl sem, kako se vsako leto v Ameriki drugače dela, boljše, kako študirajo, da bi jim delo hasnilo. Pa sem si mislil: kakor pridem domov, se bom tudi učil in bom tudi študiral, kako mi bo na moji kmetiji delo najbolj hasnilo. Zato berem. Kar jaz ne vem, pa drugi vedo.

Vaščani niso bili njegovega mnenja. — Učen kmet, na, to je nekaj! — so si mislili natihem in se posmehovali.

In o Amerikancu se je govorilo po župi, da je čuden človek, da mu je Amerika zmešala glavo.

Takrat mu je povedala žena, da je sosed že lani prioral malo njegove njive.

Amerikanec je šel pogledat in je videl, da ga je sosed prikrajšal. Šel je k njemu.

— Sosed, ti si prioral kos moje njive; ni lepo od tebe, da si mi to naredil. —

— Kaj jaz prioral?! — je kričal sosed. — Vidiš ga, komaj je prišel domov, pa bi delal zgago! No, pa jaz se ne dam. Če ti ni prav pa me toži, gospod Amerikanec!

— Tožaril se ne bom — je rekel Amerikanec. — Če si tak pa bodi. Hasnilo ti!

Sosed se je raztogotil in se rotil. Videlo se je, da bi se bil rad kregal. Ali Amerikanec je že odšel in sosed je sam rohnul v izbi.

Od takrat Amerikanec ni več pogledal sosedu. Naročil je tudi ženi in družini, da se ne pečajo s sosedovimi. Jezilo je pa sosedu najbolj to, da ni nihče od „Amerikanca“ odgovarjal na razna pikanja; lahko jih je dražil, kakor je hotel, niso se zmenili za nič. —

Enkrat so zašle Amerikančeve kokoši v sosedov vrt. — Z velikim truščem in psovanjem jih je podil nazaj, eno pa je ubil s kamnom in jo obesil na drog v ograji. Amerikančeva žena je

letela v hišo klicat moža: — Pojdi, za božjo voljo, boš videl, kaj dela! —

— Videl sem skozi okno. Ven pa ne pojdem. Ni vredna ena kokoš, da bi si navesil tožbo na vrat in se jezil cela leta.

— Če se ti pa godi krivica! —

— Naj se. Bomo že videli. Jaz ga uženem po svoje.

Nihče ni snel kokoši z droga in segnjala je tam. Sosed jo je videl vsak dan. Iz početka se je znašal nad Amerikancem, kakšen je to človek in je delal vtipe pred svojo družino na njegov račun. Peklo ga je, da se Amerikanec ni prišel kregat na dvorišče in da niti njegova žena ni tarnala nad ubito kokošjo. Šel je na vrt in odžagal veje velike jablane, ki so držale iz Amerikančevega vrta na njegovo stran. Pa Amerikanec se ni genil. Ni zmerjal, ni tožil. Videl je sosed kolikrat, kako so šle njegove kokoši ali mačka ali pes na Amerikančevo dvorišče in Amerikanec jih je videl in jim ni ničesar storil. Sosea je jezilo in na skrivnem ga je bilo sram. — Prokleti Amerikanec — si je mislil — prav za prav je le on ta pametni. —

Ko je prišla spomlad je zoral sosed samo toliko svoje njive, kolikor je bilo njegovega. In opoludne je prišel k Amerikancu: — Prijatelj, ti si imel prav. Glej hlapec je lani res prioral brazdo ali dve tvojega. Videl sem zdaj. Ali saj veš kako je, človek ne more sam vsega in posli so taki, da se težko zaneseš. Mislim, da ne bo zamere. —

— Kaj bi bila zamera — je rekel Amerikanec. — Saj je lepše, če smo prijatelji. —

— Res lepše je — meni sosed. — In zaradi tiste kokoši... moja stara bo dala vaši že kakšno drugo. Imamo lepo vrsto s čopkom.

Bogme, videli so vaščani, da je Amerikanec priden gospodar da zna res s pametjo delati, kakor se je hvalil in tako polahko so mu kazali da, ga čislajo. Vpraševali so ga za svet in se niso smejali njegovim novotarijam.

Ženo in otroke je tudi čisto predrugučil. Ženi je predelal grdo, temno kuhinjo, dal je postaviti štedilnik, da ji ni bilo treba kuhati v peči. Za take reči je dal rad denar, na prazno baharijo pa je zabavljaj; osobito ni pustil, da bi njegovi dve punčki hodili okoli nacefrane s svilenimi pentljami in v žametastih jankicah. — Na glavo naštulijo ženske otrokom, kdo ve kaj nepotrebnega, a pustijo jih, da hodijo bos po grdem vremenu. Abecednika jim ne kupijo, ali vsako drugo nedeljo morajo imeti punce drugo obleko. Za take reči nisem — je govoril Amerikanec in žena mu je pritrdila, ko je videla, kako drži na njo in otroke, da bi bili zdravi in bi jim nič potrebnega ne manjkalo.

No, ali ženo bi mu bili vaščani vendar enkrat skoro do dobra naščuvali proti njemu.

Delali so novo cesto. Inženir, ki je vodil vse, je bil od nekje iz Češkega. Iskal je stanovanje v vasi ali nekdo je raznesel, da

je krive vere in v nobeni hiši ga niso marali. Ko je slišal to Amerikanec mu je ponudil, da gre lahko k njemu, da ima pod streho dve sobici prazni.

Njegova žena je jokala, ker so jo ženske pikale in ji očitale, da se zdaj vidi kaj je, Amerika. — Lutrán je ta inženir. Se bo že videlo kakšen blagoslov prinese k hiši tak človek!

Amerikanec je videl, kako hodijo babe k ženi v kuhinjo, kako ta joka in ne govori ž njim. — E, si je mislil — saj je pametna, bo že prešlo.

Pa ni hotelo preiti.

— Polakomil si se na tisti denar je rekla enkrat opoldne.

— Ne bo ti v srečo, vsa vas to pravi.

— Naj pravi — je rekel jezno in odšel ven. Proti večeru je videl kako so se zbrale ženske pri bližnjem studencu. Tudi njegova je bila med njimi. Šel je bliže in opazil, da njegova žena joka.

Niso ga niti opazile, ko je pristopil. — Da te ni sram — se je vnel nad ženo — da poslušáš te prazne čenče!

Ve pa tudi nimate družega dela, kakor obirati ljudi! —

— Take ljudi se lahko obira, ki držijo z luterani! — je rekla ena izmed njih.

— Saj ne bi govoril, pa sem bil vendar malo po svetu in vem, kako je. Koliko ljudi sem videl v Ameriki, ki niso naše vere, pa so ravno taki ljudje, kakor smo mi. Eni so dobri, drugi so slabi, kakor pri nas. Slabi ljudje so slabi in zato niso nič boljši, če so naše vere. Če je človek dober, je dober in vreden spoštovanja pa naj bo luteran ali pa turek. In to pravim, ljubši bi mi bil pošten pogan, kakor hudoben kristjan. Hinavstvo pa je najgrše, to si zapomnite! Napuhovati samega sebe ni nič težkega. To sem vam hotel povedati, drugače pa si mislite, kar si hočete! —

Počakal je ženo, da je natočila vode, potem sta skupaj odšla domu. Nič ji ni rekel popoti. Pa predno sta šla spat, je sama začela: — Nikar se ne jezi — je rekla. — Saj veš kako je. Toliko govorijo, pa se človek ustraši. Ali zdaj sama vidim, da imaš ti prav.

Enkrat je sedel v nedeljo v gostilni. Pri sosednjih mizah je sedelo polno ljudij. Pri oknu pa sta pila dacar in logar vsak po pol litra in jedla meso.

— Poglej, kako se goste ti pritepenci! — je rekel neki kmet skoro na glas. Dacar je zardel, videlo se je, da je slišal.

— Mi jih redimo, pa se nimamo tako gosposki — je rekel drugi. —

— No da, kmet se muči in delaj, takile pritepenci pa žive samo za parado! —

Takrat je skočil Amerikanec kvišku. — Fej, da vas ni sram! Kdo je tukaj pritepenec? Kaj ne govorita dacar in logar našega jezika?! Kaj nista naše krvi?! In mi jih redimo?! glej,

no! Če pride sodnik ali pa okrajni glavar, takrat jim ne pravite: „mi vas redimo“ . . . seveda sta večja gospoda in do takih nimate korajže. Jaz sem bil v Ameriki in še marsikdo od vas bo moral tja in kdo ve kam pojdejo vaši otroci po svetu za zaslužkom — mislite, da se jim bo dobro zdelo, če jih bodo pitali s pritepenci?! . . . Sram nas je lahko; svoje ljudi pitamo s pritepenci, mene še tuji niso! . . . In tisto je neumno, da se mi kmetje vedno trkamo po prsih: mi vas redimo . . . “ Je že tako na svetu, da eden družega redi. Mi druge, drugi nas. In živi pač vsak, kakor zna in ve. —

Ustal je in šel k onima dvema pri oknu. — Če hočete, pa bodimo prijatelji! Če niste ravno iz naše vasi, naše krvi ste pa le!

In tudi drugi kmetje so prišli in so trkali ž njima in marsikteri si je mislil: — Prebiti Amerikanec, kar je res je res, resnično jo je povedal. Ni tako, ta Amerika, človek se le kaj pravega nauči v svetu.

Tako je živel Amerikanec. Še vedno so si pripovedovali ljudje prigodbice o njem, skomigavali z ramami in kimali. Pol se jim je videlo čudno, kar dela ta človek, pol zopet je bilo prav in vredno hvale. Njegovo početje se je zdelo večkrat neumno ali če je človek prav premislil pa le ni bilo neumno.

Tako so si pravili enkrat v vasi, da se je Amerikanec skregal s pastirjem. Poslal ga je na pošto z nekakimi denarji. Ko sedijo pri večerji, pravi Amerikanec: — Ti, Luka, daj tisti receptis sem, da ga spravim.

— Že prej sem vam dal receptis, gospodar — pravi Luka.

— Nisi dal. —

— Pa sem ga dal in sem ga — se brani pastir.

— Če bi mi ga dal, bi vedel, da si mi ga dal, pa vem, da mi ga nisi. Zgubil si ga, pa tajiš, fante! In še toliko sem ti naročil, da pazi. Če se bo kaj zgubilo, boš ti plačal.

Luka je vstal: — Jaz sem ga vam dal v roke. Vi sami ste ga zgubili in ni lepo, da zdaj mene dolžite.

To pa je bilo Amerikancu preveč. Pripeljal je fantu gorko za ušesa. — Da boš vedel, kako se laže! —

Fant se je razjokal in zbežal ven. Vsi so molčali in so bili veseli, ko je večerja minila.

Drugo jutro, ko se je oblačil, je posegel Amerikanec slučajno v žep in med drugimi rečmi je našel receptis. Pastir mu ga je res dal, pa on je pozabil na to. Odšel je na polje brez zajutрка.

Opoldne pri mizi, predno so molili, pa vstane Amerikanec in pravi: — Luka, res si mi dal receptis. Našel sem ga. Odpusti mi, da sem te vdaril po nedolžnem. To je pa za bolečine. — In dal mu je deset kron.

Vsa družina je videla na svoje oči, kako mu je dal deset kron in vsi so slišali, kako je rekel pastirju: odpusti mi. Ni rekel: „nikar ne zameri“, ampak „odpusti mi“ je rekel.

Takrat so se čudili in tudi smejali po vasi. Ko je srečal sosed Amerikanca, ga je vprašal: — To si se tudi v Ameriki naučil, kaj? —

Da tudi to sem se naučil v Ameriki — je rekel Amerikanec.

— Pa deset kron je za kmeta že lep denarček.

— Je, lep denarček. Za to sem jih pa dal, da bo kaznen — je dejal Amerikanec.

Tak čuden človek je bil ali pošten in morda je imel res on bolj prav, kakor drugi.

GROZDAN SLAVELJKO:

ŽIVLJENJA TEK.

Od tuge in bede potrj,
sem tolikrat klical te, smrt:
Le priidi in reši me boli!
A prišla smrt nisi nikoli.

In s časom sem vendar spoznal,
da prav takrat nisem ravnal:
Živeti se vendarle spleča,
červavno mi dom ni palača.

Pogled zdaj drugačen je moj,
drugače zrem svet pred seboj
drugače zrem bedo, trpljenje.
Življenje je vendar življenje!

AFORIZMI.

Spoštuj samega sebe, ako hočeš, da te bodo spoštovali drugi. Ničesar ne delaj skrivaj, česar bi se moral sramovati, ako bi te videli drugi! Ne bodi zaradi ljudij dober in pameten, ampak zato, da ne izgubiš spoštovanja pred samim seboj. *Knigge.*

*

Skoro večina ljudij živi bolj po modi, kakor po pameti. *Lichtenberg.*

*

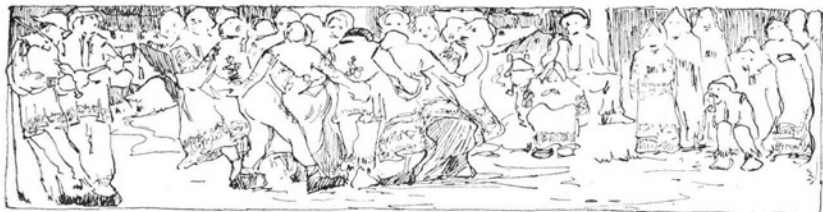
Spoznati dušo je največje spoznanje in nad resnico ni višjega. *Indijski izrek.*

*

Delo, ki nas veseli, ni več delo ampak zabava. *Shakespeare.*

*

Plačilo ni dragoceno, samo delo zanj . . . Če zato delaš in se učiš, da bi pozneje žel sad svojega truda, se ti bo zdelo delo težko; če pa delaš, ker delo ljubiš, boš v njem samem našel za-se najslajše plačilo. *Tolstoj.*



PROTO KONEC:

Z VESELE GORE NA ŽALOSTNO GORO.

Semenj je bil na Veseli gori. Zaprtek se je preoblečil. Oprano srajco je oblekel, rdeč robec si je ovil okrog vratu, zelen telesnik s svitlimi duški in siv rokavnik mu je pokrival pas in hrbet. Čevlji so se mu svetili kakor ob nedeljah, in britev je čez dolgo časa spet zahreščala po njegovi bradi.

Žena mu je skuhala soka, pa je odrinil.

Vsako leto je prodal po eno kozo. Tako je tudi letos natvezel na srobrot mlado „mužo“ in hajdi z njo na semenj.

Že po potu so vpraševali za njo.

— No, oče, koliko hočete za kozo? — ga povpraša gostilničar ob cesti.

— Dvajset kronic, gospod, pa moji stari za eno poddelo, — odgovori Zaprtek. Gostilničar je bil tudi usnjar.

— Predraga je, očka! —

In zaprtek jo je mahal dalje z „mužo“.

— Zaprtek, koliko hočeš za kozo? — ga bara stari znanec lončar, ki je peljal lonce in skleda na semenj.

— Dvajset kronic, kume, pa moji Majdi dve skledici in dva lonca. —

— Petnajst kron ti dam, pa ustavi! —

— Ne morem. —

In Zaprtek gre dalje.

Doide ga Ribničan z rešeti in žlicami.

— Koliko hočete za kozo, stric? —

— Dvajset kronic, pa tri žlice navržeš moji ženski.

— Navržem vam tudi rešeto in „rajto“ vam nabrenčim, če jo imate; v denarjih pa petnajst kronic, — odgovori Ribničan.

— Rešeta imam, denarja premalo, — odvrne Zaprtek in ide dalje.

Približal se je Veseli gori.

Pod klancem ga ustavi gospa.

— To bi bilo za naše otroke. Očka, koliko hočete za kozla? —

— Za kozla nič, za kozo pa 25 kron. —

— Žal, da ni kozel, — odvrne gospa.

Kozar se popraska za ušesi in koraka naprej — na goro.

Na gori se je trlo ljudij in živalij. Vozje so se težko drug drugemu irogibali, konji so rezgetali, goved je mukala. Ljudje so vpili, klicali, se pomenkovali in segali v roke.

Zaprtek se prerije skozi gručo. Večkrat je kdo stopil na prste kozarju, koža je nekaterikrat zameketala. Čevlji se kozarju niso več svetili.

— Oče, sami bote na sejmu, sami! — podraži ga neki poniglavec.

— Bom še dražje prodajal, — odreže se Zaprtek.

— Oče, vaša koza brca, — šali se spet drugi.

— Saj je prav, kaj te le brčne, — odvrne kozar.

— Pri katerem vrvarju se pa take vrvice kupujejo? — popraša ga spet nekdo.

— Tam, koder prodajajo vrvi za obešati, — reče Zaprtek že nevoljen.

Dospel je na sejmišče. Postavi se s svojo „muzo“ na rob, da ga je vsak precej opazil.

Še marsikatero je moral preslišati. A odslej je dosledno molčal.

Kmalu pride do njega Petersiljček iz Gnojne njive. Ustavi se, ogleduje kozo, pa povpraša:

— Zaprtek, ali je breja?

— Tisto pa, tisto! Drugače bi je niti na prodaj ne postavil. —

— Koliko pa hočeš za njo? —

— Dvajset kronic, pa moji Majdi eno ruto ogrinjavko. —

Petersiljček je bil kramar.

— Drag si, drag, Zaprtek! Če hočeš, da bodeva še barantala, zini kakšno pametno.

— Povem ti, da je vredna! Ti še ne veš, kako dobre vrste je. Niti na prodaj bi je ne postavil, ko bi jih ne imel preveč. —

— Veš, Zaprtek, moj fant je bolehav in zdravnik pravi, da naj pije kozje mleko. Zato ravno bi jo kupil. —

— To pa to! Pri nas ne poznamo bolezni, odkar imamo koze pri hiši. Le prašaj Špelnega Toneta, ki je kupil kozla od mene. Odkar ima kozla v hlevu, nima nikoli noben njegov konj „kevžeha“. —

— Petnajst kron ti dam in tvoji Majdi bom dal blaga za vso obleko.

— Pa mojemu fantu tudi za en predpasnik. —

— Pa bodi. —

— Pa meni za ene prtene hlače. —

— Bo preveč, Zaprtek! —

— Nič preveč. Eno masleno štruco boš tudi kupil, da jo ponesem moji stari. Saj me bode tako kregala, da sem jo dal propoceni. —

Pogodili so se. Zaprtek je prodal „muzo“. Vesel je štel kronice na mizi pod šotorom, kjer je krčmar točil „pod vejo“. Pili so „likof“ in Zaprtek ga je že dobro potegnil.

Začel je postajati dobre volje. Pri taisti mizi je naletel na svojega znanca in prijatla Žganca.

Odšla sta po sejmu in nakupila to in ono. Ko sta nakupila, sta šla v cerkev. Takega petja Zaprtek že davno ni slišal. Vse je pelo po cerkvi.

Potem sta šla sejmarja k znancu krčmarju, ki je točil vino pod vejo. Sejmarji so bili veseli in so začeli peti. Vse je pelo. Pela sta tudi naša dva sejmarja. Zaprtek je pustil dve kronici pod vejo. Žganec ga je vlekel nazaj, pa Zaprtek je čutil potrebo, da gre. Bil je skrajni čas.

Bilo je že popoldne. Ljudje so že odhajali.

Zaprtek se je malo zaletel, ko je vstal in oprtal svojo vrečo čez ramo. Trdo je stopal po gori navzdol in sitno se mu je zdelo, izogibati se. Čim bolj si je pomagal, tem bolj so mu noge nagajale v kolenih. Vreča je lezla navzdol — vedno je bilo treba ramo kvišku dvigati.

— To vino ima moč. Saj smo ga včasih kaj nesli. Danes pa me tako daje. Ne vem, kako bo? . . . Pa to kamenje! To so cestarji! Take debele kamne puščajo na cesti! Bolje bi bilo, da bi šel po stezi . . . Pa vsak me že ogovarja . . .

Tam pri zidanem znamenju krene Zaprtek v stran. Popravi spet vrečo na rami in stopa dalje. — Tu se saj ljudje ne bodo vaše zadirali. Pa vozovom se ni treba umikati . . . Čuj, pojó! Aha, tam v gostilni pri cesti. A ne, romarji so, na Žalostno goro gredo. Prav imajo, da pojó. Danes pa res vse poje. In kako ptiči pojo tam v grmovju. Pa saj bi tudi jaz pel, ko bi Žganec šel z mano. Krajši čas bi bil. Škoda, da sem ga pustil na sejmu . . . Eh, saj ni nič boljše tukaj, kakor na cesti. Tam na cesti sem zadeval ob kamne, tu pa zadevam ob rušne. Pa tako ozka steza je. Precej je človek pod potjo . . .

— Štrbunk! —

— Kam sem zadel? Ah, kako me je zbolelo? V jarek sem pal. Pa res . . . —

Zaprtek se jo izkobacal iz jarka in šel dalje.

— Kaj, da se vse tako vrti okrog mene? Le poglej, drevesa plešejo ali ka-li? Kakor da bi se norčevala iz mene. No, no, pa bomo vender le kmalu spet na cesti. Že vidim . . . Da bi le že bil! S temi kozjimi stezami ni nič . . . Še tale gozdiček, pa smo na planem. —

— Resk! —

— Uh, kako me je zaskalelo. Mislil sem, da tri solnca vidim. To smreka! Kdo te je klical na pot? —

Zaprtek si je mel oči. Smrekova veja ga ožgala čez oči.

— Pot skozi gozd je prijetna. Ni tako vroče. Samo da bi ne bilo polno teh dreves. Pa kaj? . . . Saj se nalašč nastavljajo na

pot ali ka-li? . . . V grmovje sem zašel. Kaj ne grem prav! Pa še tema se dela. Seveda, v gozdu je že tako bolj temotno. —

— Sm-k, smk! —

— Hm, hm, veja me je zopet obrisala, pa dobro. Pa še trnjeva je. Tristo — kar klel bi. Oh, že v roko me je trn zbodel. Pa kje je pot? Zašel sem. Nazaj na pot. —

Zaprtek je šel nazaj po taisti zagati.

— Bumf! —

Pal je nad hrastovim štorom.

— Ha-ha-ha! Pa malo odpočijmo. Kako mehko je ležati na mahu! Kako dobro to dene človeku! Le glava je pretežka. Menda sem vender-le res pijan. Kaj ko bi malo zaspal tukaj? . . . Pa ne, tisto pa ne. —

Zaprtek vstane, oprta vrečo in gre dalje. Zagleda spet stezo in zdaj bolj pazi. Čim bolj pazi, tem bolje se mu pot odseda. Gozda le ni konca.

— Aha, zdaj smo pa na konju. Hiše se vidijo, tudi cerkev . . . —

Pot vede popotnika navkreber. Zaprtek s podvojeno močjo stopa navzgor. Komaj ga še noge nosijo . . . Pred sabo zagleda dve dolgi poslopji. — Kar proti hlevu jo pobriše . . . Pa moči ga zapuste. Ne more več. Zavali se na tla . . .

Zaspal je . . . Ni se zavedel, ko ga je nekdo potegnil v hlev. Tam je spal dalje in — sanjal.

Zdelo se mu je, da ga nekdo hudo pretepa. Večkrat je zastokal. Vse ga je bolelo. Ljudje so prihajali, vpili nad njim in ga tepili.

Pa Zaprtek je spal trdno na tleh v hlevu, da si je imel bude sanje . . .

Zgodaj se je zbudil. Odpre oči. Kje neki je? Nič, ne, ve. Živino vidi okrog sebe . . . Ah, kako ga vse boli. Po licih ima krvave praske. Pa jih ne vidi, samo čuti jih.

— Kje pa sem? zakliče z milim glasom. —

— No, kaj je, stric? — oglasi se nekdo tam izza kota. —

— Kje pa sem? —

— V hlevu ste, stric! —

— Pa v čegavem? —

— V farovškem. —

— Ali na Žalostni gori? —

— Menda že. Pa tako-le pijani pridete na božjo pot. Ali vas ni sram? —

— Eh, saj nisem šel na Žalostno goro. —

— Pa ste vender-le tukaj. Kam pa ste šli? —

— Na Veselo goro sem šel na sejem. Na potu proti domu pa sem zašel. —

— Na veseli gori ste bili, na veseli, zdaj ste pa na žalostni, ker niste imeli mere pri pijači. —

— Oh, žalostna Mati božja, ne zameri mi! — zdihne Zaprtek. Pa tudi ti ne zameri, fant, da sem jo tako zavozil. —

Sejmar počasi vstane, oprta vrečo, ki je ležala zraven njega, pa se poslovijo in odide proti domu. Premišljeval je po poti:

— Kaj poreče moja Majda, ko izve, da sem bil na Žalostni gori? . . . Pa saj imam v vreči odpustek — masleno štruco! —



Ana D.:

KAKO SE JE VAROVATI MRAZA.

Ženske in otroci na kmetih pretrpe vsako leto mnogo bolečin od mraza. Lahko bi se reklo — več ali manj po nepotrebem.

Osobito ženske imajo celo zimo take razkave, razpokane, da večkrat naravnost z ranami pokrite roke, da jih je hudo pogledati. Če bi le malo pazile bi jim ne bilo treba trpeti vso zimo takih muk. Povsod po prodajalnah se dobi glicerini in za par krajcarjev ga imajo zadosti za celo zimo. Zvečer naj se roke vselej v topli vodi prav dobro omijejo, da so čiste od vse ne-snage ter naj se namažejo z glicerinom in ovijejo preko noči v čiste platnene cunje. S tem ni toliko dela in če se roke že v jeseni tako negujejo prihrani si vsaka gospodinja mnogo nepotrebnih bolečin. Za ozeblino na rokah ali na nogah je jako dober „Franzbranntwein“, ki naj se pomeša na vsakih 100 gramov z 1 gramom salicilne kiseline. Najboljše je seveda, da se človek že naprej varje takih reči. Posebno je paziti na obutev. Za vse naj velja — za otroke še posebno! — velika, udobna obutev! V majhnih čevljičkih vsakega mnogo prej zebe, kakor v velikih prostornih, ker je v majhnih noga stisnjena in kri ne obtaka tako lahko. In po zimi otrokom sena ali slame v čevlje! Tudi gospodskemu otrokom to priporočam. Malo sena v čevljih je boljše, kakor ne vem kako dobre volnene nogavice. Vsa mokrota, ki se posebno po zimi prijema nog in jih dela pristopnejše mrazu, se prijema potem sena ali slame in noge so suhe. Naše kmečke ljudstvo sploh prav malo gleda na dobro obutev po zimi. Ubogim otrokom se ovije vrat prav na debelo ali drugače jih pošljejo v premajhnih, luknjastih čevljih — večkrat brez nogavic! — v tenkih blačicah in v letnih kipljicah v šolo. Potem ni čuda, da

so vsi otroci od prvega do zadnjega celo zimo prehlajeni in je tako kašlanje v šoli, da se učitelja sploh ne sliši. Če so otroci iz bolj oddaljenih vasi je pač dobro če imajo tople kučme, ki se potegnejo lahko čez ušesa. V ušesa pride malo krvi, tenka so in lahko ozebejo. Vrat je pa neumno ovijati s tistimi povsod po deželi znanimi debelimi volnenimi povoji. Dobre čevlje, tople hlače — tudi dekletam! — da spodnje telo, ki se tako lahko prehladi, ne bo prezebalo, potem bo tudi gornje telo toplo.

Slabotne in malokrvne ljudi raje zebe, kakor zdrave in krepke. Njihovo telo ne more proizvajati toliko lastne toplote, da bi se moglo uspešno braniti mrazu. Taki ljudje morajo biti še posebno dobro oblečeni. Kogar rado zebe v roke naj le nosi tople volnene zapestnice in rokavice da si ne pridobi ozeblin na roke, ki se tako težko preženejo. Tudi na obutev je gledati. Koliko je taci, ki se vležejo vsak večer z mrzlimi nogami v posteljo in ne morejo zaspati po celo uro in še dlje dokler se jim noge ne ogrejejo. To je zelo mučno in razume se nezdravo. V takih slučajih naj se noge vsak večer umijejo v vlažni vodi in dobro drgnejo (masirajo). Par telovadnih vaj zjutraj in zvečer sploh celo telo dobro ogreje. Slabotni in bledi otroci potrebujejo toplejše obleke, kakor zdravi. Vendar naj ne sede celo zimo v zapečku. Dobro jih obleči pa ven na zrak ž njimi, naj se poigrajo in preskačejo, dobili bodo boljšo slast k jelu in s tem se bo tudi njihovo splošno zdravje povzdignilo. Sploh potrebuje telo v zimi več brane, da uzdrži potrebno toplino.

Kmečki otroci, posebno od revnejših staršev, so po zimi pravi revčki. Po zimi ni dela, ni zaslužka, pa se malo in slabo je. Tudi v boljših hišah se varčuje po zimi s hrano, sam krompir, zelje in žganci — a to je za otroke premalo. Mleka jim mati ne da — to se vse hrani za sir in maslo — jajec se celo ne vidijo, kruha nimajo povsod. Tako hodijo otroci celo zimo na pol lačni v šolo, če ima prgišče pečenega boba v žepu je še dobro. Potem še slaba tenka obleka — tako prezebajo celo zimo vsi prehlajeni in bolni. — Inteligentnejšim gospem po deželi bi se nudilo tu lepega in koristnega dela. V nekterih krajih so že ustanovile take šolske kuhinje, kjer dobe otroci malo toplega opoldne, osobito tisti, ki so iz dalnjih vasi. Tudi denar za par toplih oblek najrevnejšim bi se našel, samo začeti je treba in sprožiti to misel. V vsaki občini se naj bi ustanovil tak krožek inteligentnejšega ženstva, ki bi pomagal sirotam s svetom in dejanjem.

Na Danskem, Norveškem in tudi v Nemčiji so nakupile nekatere dame toplih copat za šole. Ko pridejo otroci v šolo se preobujejo, čevlji se med tem posuše a oni ne morajo sedeti cele ure s premočenimi in prezeblimi nogami...



Z. J.:

DROBTINE.

Danes sem pregledovala pisma mojih znank po slovenskih in hrvatskih krajih. Različna so ali podučna vsa. Ena učiteljica iz malega zapuščenega kraja nekje na Hrvatskem mi piše: — „Imam mnogo dela! Imam mnogo šolskih otrok, radi me imajo in jaz se tudi pošteno trudim, da bi kaj znali. In tudi oni me uče. Ne bila bi tega verjela ali kolikor bolj jih proučavam tem bolj vidim, koliko veselja in koristi je v tem za me. — Letos v počitnicah sem čitala same ruske književnike. In od tedaj, verjemite, imam večjo dušo in toplejše srce. Zato imam tako rada svoje otroke, od vsacega vem celo njegovo historijo. — In s seboj imam mnogo dela, rada bi bila modrejša. Študiram razne slavne pedagoge in filozofe. In v prirodi sem mnogo. Ves ta kraj imam rada: ljudi in vsa ta gola, nerodovitna brda. Zvečer učim odrasle čitanja in pisanja. Prej so bili večeri moji, sanjerala sem, igrala na gosle — ali skoro lepše je učiti te ljudi. Stari so že nekteri, sivolasi. Ima tak mož sina v Ameriki pa bi mu sam rad pisal; ženica ima hčer, ki služi v mestu, tudi ona se bo naučila pisati, da ji piše z lastno roko. So tukaj gospodarji, ki pojdejo spomladi v Ameriko in zdaj se uče pri meni pridno vsak večer; z ženami pridejo, kaka stara botra pazi medtem doma na otroke. Dela dosti — ali verjemite, lepo je tako delo!“

In isti dan sem dobila od druge pismo v katerim toži: — „Ko bi bilo vedno poletje, da bi bil človek prost in bi se kje oddahnil od mučnega dela. Pa v večnih okovih šole! Malo časa imam . . . Kaj čitam? — Ko sem bila na pripravnici nisem čitala ničesar, niso imeli radi. V teku tega leta, kar službujem sem čitala „Quo vadis“ in „Desetega brata“, zdaj berem „Cvet in sad“. K večjemu, če pregledam tu in tam kak podlistek za kratek čas. — Da bi ljubila svoje učence? Postavila sem srcu kip lepega boga a vzor je zamrl in nikomur več ne morem darovati one naklonjenosti, naj rečem one ljubavi, katero sem nekdam poklonila le jednemu. In četudi se ne zahteva ista ljubezen do učenca, kakor do vzora, vendarle moram moriti v sebi vse tako, kar bi me kje spominjalo na ljubezen.“ — Mislila sem si: kako je ubogo in majhno tako srce, ki ima tako malo dobrote! Pa mlada je še — lahko se spremeni — če hoče.

Tretja tudi učiteljica je pisala: — „Danes je vernih duš dan. Mislila sem mnogo na očeta, ki leži sam daleč proč od tu. Nihče mu ne bo prinesel rož. — Odtrgala sem danes vse rože, vse nageljne, ki so še oveteli v moji sobi in kupila sem lučic, zdaj pojdem na grob svoje učenke, ki mi je lani umrla. Je iz uboge rodbine, ki se je preselila od tod. Okinčala ji bom jaz grob, sirotici.“

Neka mlada učiteljjeva soproga mi sporoča veselo: — „Uf, ali sem trudna. Danes je sobota. Pa saj ne veste, kaj je sobota pri meni! V naši vasi ni nobene šivilje, nihče nima šivalnega stroja, samo jaz sem tako srečna. Pa pridejo v soboto vsa dekleta k meni: da bom strašno dobra, če jim zarobim prvi ruto, drugi predpasnik, če prištepam tretji žametast trak na kikljo in tako dalje... Moj mož se jezi, ker cel dan sedim in stroj drdra, drdra... Pa so tako imenitne te moja dekleta, tako lepo pogledajo in ne vem kaj bi jim ne zarobila, ne prištepala, ne urezala in ne pokazala. Med tem, ko jaz tako le delam pri stroju, je kar naenkrat kuhinja lepo pomita, voda nanesena, drva pripravljene, vse se sveti, kakor novo. In veste, prav za prav je jako veselo, ko skrbim tako za parado cele vasil“

Peto pismo je še od lanske spomladi. Hči nekega premožnega posestnika piše: — „Dve leti je, kar je naš vrt moj. Jaz sejem, sadim, gojim, zalivam, plevem. Kaj tacega še niste videli. Vsi pravijo, da imam najlepši fižol, najlepši kapus, najslajši grah v devetih farah. In rože še le! Sploh cel vrt! Jaz sem jako ponosna nanj, Vam pravim! Zdaj spomladi hodi vse k meni, gospodinje me prosijo semen za zelenjavo, dekleta za rože; pomislite še celo moj krompir ima posebno slavo v naši vasi. Pa sem se tudi kaj natrudila! Semena sem naročila prvo leto iz vseh krajev, zdaj jih imam že sama. In cel vrt sem tako rekoč sama prekopala, pognojila in posadila. V kotu sem si naredila lopico in tudi stezice so moje delo! Zdaj se solnčim v svoji slavi. Svetujem, hodim okrog od hiše do hiše t. j. od vrta do vrta. Ena knetica bi imela rada posebno lepo repo, druga salato, tretja zelje četrti vse skupaj. „Tako-le sadite“, pravim, „to sem in to sem, pa bodele videli koliko bo vsega“. Če bi bila vedela, da je to tako imenitna reč, bi bila že prej začela. In nikar se mi ne smejajte! Vsak ima svoje veselje in svoj delokrog, kaj ne? Vi Vaše pisanje, jaz moj vrt.“

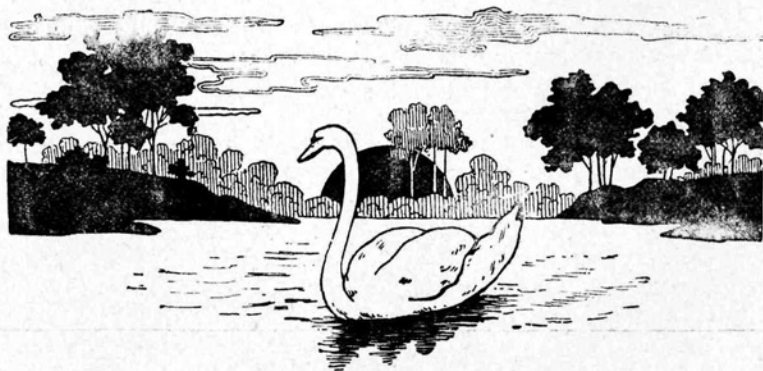
Šesto pismo je pisala poštna upraviteljica. — „Pust, dolgočasen kraj, na koncu sveta tako rekoč. Ali ljudje so mi všeč. In hvalijo me že, mi je pripovedoval postiljon, da sem jako „golant“. Pišem jim nakaznice, naslove in včasih, če imam čas, tudi cela pisma. Eden naroča v mestu pri sedlarju nov komat za konja, drugi prosi upnika, naj še malo počaka s terjatvijo, tretji bi rad vedel kako se sinu pri vojakih godi in tako dalje — tudi že zaljubljena pisma sem pisala v osobito zadovoljstvo svojih naročnikov. Včasih se pogledam v ogledalo in se nasmejam na ves glas. Cel dan dajem svete, kakor star, moder doktor, da se včasih sama čudim, da sem le tako mlado dekle z malo koketnim, privihamim nosom. Ker sem tako „golant“ povabili so me že parkrat v vasi na „vohcet“. Plesala sem s fanti in dvema sem obljubila, da jima narišem na papir golobičko z rožcami in da jima napišem lepo pismo za njihove dekleta, tako v verzih, „kakor bi se pelo“. — In zdaj vidim: Tudi v pustih krajih je

življenje lepo in krátkočasno, samo če človek hoče in če ni sam po sili nesrečen in žalosten!“

Soproga občinskega tajnika mi je pisala: — „Nikar ne mislite, da samo Vi, ljudje s peresom, delate reforme in širite kulturo! V jeseni sva prišla z možem v te kraje in že sem v največjem delu za svoje idejale. Z besedo in dejanjem se borim za nje. Moj in menda vsakega živega stvora idejal je zdrav in krepek človek, lep in čvrst narod. Za ta idejal delujem tudi jaz in priporočam — ženske hlače! Cel dan strižem vzorce, kažem, sama šivam ta prekornostni del ženske garderobe. Tukaj imamo zdaj strašno zimo ali nobena kmečka ženska ni pošteno oblečena — ker jo je sram. Vse so prehlajene, bolne, pa se še čudijo od kod to? Jaz jih torej učim, kako naj bodo po zimi oblečene. Par sem jih že spreobrnila in zdaj one pregovarjajo druge. Kakor bi se fabricirale dinamitne bombe, tako skrivnostno in skrito se shajajo pri meni. Smešno je to — ali če se prav vzame, je to tudi delo v prosep človečanstva, kaj?“

Večkrat dobim pisma sledeče vsebine: — „Kaj Vam! Vam je lahko! Živite v mestu, pišete, delujete. Ali kaj naj človek počne na deželi, na kmetih?! Nobenih duševnih interesov nikjer, nobene inteligentne družbe, nobene zabave in nič, kar bi enega za kaj vzpodbujalo. Človek tukaj ne ve kaj bi počel, rad bi deloval na kakšen način, rad bi koristel narodu in sebi — ali kako? Na kmetih vsak inteligent popolnoma otrpne, to je bridka resnica. In gospodje, ti so še srečni, ti imajo vendar svoj tarok, če družega ne! Ali inteligentna ženska, kaj naj ta počne?! Tudi romanov se človek prenaže in tistih večnih, nesrečnih ročnih del. In družega ni! O, v mestu, tam je kaj družega, tam se človek giblje, diha, tam se živi, tam se lahko deluje!“ —

In jaz pravim: povsod se lahko deluje, če se hoče in tisto živo življenje, tisto krasno voljo in sposobnost za delo, za veselje in za srečo, človek ne zajema nikdar iz svoje okolice ampak iz sebe samega. In vse eno je, če je v mestu ali pa kje v zadnji gorski vasici.



SMEŠNICE.



„Veš, jaz ti ne pravim, da si lump, ali če ti to kdo drugi reče, bom prvi, ki bo verjel.“

* * *

Dobra kuharica. Mož: Vse pustiš dekli, vsaj rake bi sama lahko pripravila! — Žena: „Ali, zlati moj, jaz ne morem videti toliko krvi! Še muhe ne bi ubila, kaj še le cel ducet rakov!“

* * *

Na tramvaju. „Hvala bogu, da smo končno prispeli,“ je rekla dama konduktterju. „Toliko ljudij natlačite v vagon, da sem morala stati cel čas na eni nogi.“ — „Da, na moji,“ se oglasi nekdo za njo.

* * *

Nevrjetno. „Vi, gospodična, niste poznala svoje matere?“ — „Žalibog, da ne. Sirota je umrla že pri rojstvu mojega starejšega brata.“

* * *

Razumete? A.: „Vi ste dejal, da je Vaša gospa slabe volje?“ — B.: „Da, jako slabe.“ — A.: „Zakaj pa?“ — B.: „Najprej se je jezila na dekle, potem se je jezila na me, ker se nisem ž njo jezil na dekle in zdaj se na se jezi, ker sem se jaz na njo jezil, da se je jezila na dekle...“

* * *

Enako z enakim: „Dobrota je po malem dobra,“ je rekla mati sinu, ko mu je dajala krožnik ješprenja z majhnim kosčkom klobase. — Sin je klobaso vzel, ješprejn pa primaknil materi nazaj, rekoč: „Vsega dosti, škodi.“

?? UGANKE ??

Razpisujemo danes

prvi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dpošljejo najkasneje do 20. februarja. Naslov: „Domači Prijatelj“ v Pragi VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrove žitne kave in člani njihovih družin. Število rešenih ugank ne odločuje, morajo biti ali najmanj 3 ugank rešene.

— Cene so: —



- I. Mirko Rački: „V parku“ (slika, umetniški orig.).
- II. Ivo Šorli: „Človek in pol“ (krasno vezana).
- III. Dve dekorativni vazi.
- IV. Slika: „Bled“ (z okvirjem).
- V. Oton Zupančič: „Pisanice“, pesmi za mladino (krasno vezana).
- VI. Figurina. VII. in VII. po 3 skudelice za kavo.

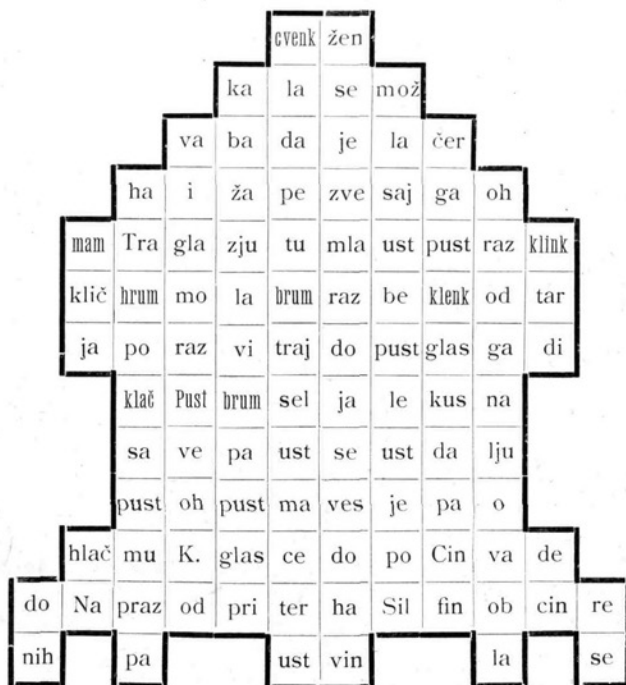
Dobitki prvega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

- I. Dekorativni kip: *Ivanka Lipold*, veleposestnica, Letuš.
- II. Slika: „Belopeško jezero“ (z okvirjem): *Alojzij Matelič*, duhovnik, Soča.
- III. Rado Murnik: „Navihanci“ (krasno vezana): *Linčka pl. Kleinmayr*, Brnca pri Beljaku.
- IV. Figurina: *Viktor Konečnik*, strojevodja juž. žel., Maribor.
- V. S Gregorčič: „Poezije“ (krasno vezana): *Ana Bercé*, nadučit. soproga, Št. Janž na Dolenjskem.
- VI. in VII. po 3 skudelice za kavo: *Micika Zagoričnikova*, hčerka šolovodje, Celje. — *Mar. Lederer*, hišna v mežnariji, Sv. Rupert v Slov. gor.

10. Konjiček.

Silvester K., Razbor.



11. Uganka.

Fr. Rojec, Radovljica.

Če sem krasna, vsak se pred
menoj

rađ ustavi, da na lici
mojem si pogled napase svoj:
jaz pa v tajni govorici,
ki je ljubeznjivo stvarnik moj
ž njo navdihnili bitje moje,
jasno mu takoj povem v oči
naročeno mnenje svoje.
Mnogo se o meni govori,
hvali se me in proslavlja,
večkrat pa se tudi prigodi,
da črez mene kdo zabavlja.
Svetle svote zame že
so v vseh časih odštevali
in kot lepo sužnjo me
za zabavo so dajali
bogatinom in ljudjem,
ki sloveči so postali.
Moj obraz pa pri vsem tem
neizpremenjen ostane,
in le čas, ki dalje gre,
smrtne mi zadaja rane.

12. Številna uganka.

Ilirjec v Šošanju.

1	2	3	4	pri ograji
2	1	3	4	krstno ime
3	2	1	4	naselbine
1	4	3	4	ima vsak človek,

13. Tajnostna vizitka.

Anica Omejčeva, Ljubljana.

Ela Večaj

Zvenčkov.

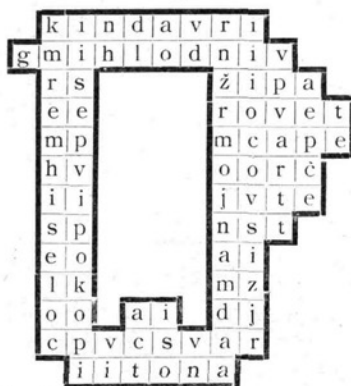
14. Uganka.

Ivan Križman, Sv. Ivan.

V hladni vodi stanuje,
na zemlji ljudi poljubuje,
zvečer pa po zemlji pljuje,
ko že vse miruje.

15. Kraljeva pot.

Micika Stegnar, Maribor.



16. Logograf.

Branko Wudler, Griže.

„l“ v hiši pripravna reč —
 „r“ za lenega še preveč.

17. Uganka.

Jakob Čemažar, Kostabona.

Nima srca, ne duhá,
 vendar vse ga rado ima.
 Se mu klanja bogatin,
 služi zanj berača sin. —
 Mrtva stvar je. Nič ne dé.
 Kdor — ima ga, bogat je. —
 No, prijatelj, prosim te,
 kako stvarca zove se?

18. Homonim.

J. J. v X.

Da je mogla vojska —, — na-
 praviti Kserks čez Helespont dva
 mostova.

19. Uganka.

M. Mahne, Kalobje.

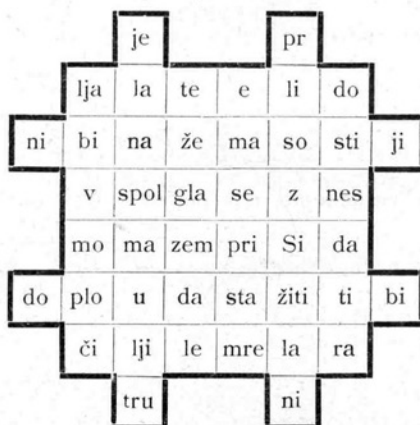
Elin Elin

Elin

Elin Elin

20. Konjiček.

J. K., Gorica.



Za družbo sv. Cirila in Metoda.

Prispevki za pokroviteljstvo „Domačega Prijatelja“: Prenos iz 1. štev.: K 46-10; Jarolim Precelik, mag. farm., Litija K 2-; Ana Pogačnik, del. v tob. tov., Ljubljana K 1-; Tr. Jos. Krejči, delovodja, Solkan pri Gorici K 1-; Josip Kos, bogoslovec, Gorica K —50; Josip Vrtovec, gostilničar, Vel. Zablje (Prim.) K —50; Jakob Krušič, župnik, sv. Andrej pri Velenju K —50; Dr. A. Dolar, Celje K —40; skupaj K 52-; Najiskrenejša hvala!

VSEBINA: Fr. Ks. Meško: *Razni boji*; Ivan Cankar: *Materina slika*; Vekoslav Špindler: *Moč*; Dr. Fr. Zbašnik: *Na ulici*; Vaziljev: *Oblaki*; Ivan Lah: *Selitev*; M. P. Nataša: *Lepa Mariola*; Lea Fatur: *Pravljica*; Roman Romanov: *Ure spominov*; Borisov: *Šume, šume valovi*... Damir Feigel: *Cvetkov Prvenec*; Josip Bekš: *Ubijalki*; C. Golar: *Iz bosanskega perivoja*; Zofka Kveder-Jelovškova: *Amerikanec*; Grozdan Slavljko: *Življenja rek*; Aforizmi; Proto Konec: *Z Vesele gore na žalostno goro*; Ana D.: *Kako se je varovati mraza*; Z. J.: *Drobtine*; *Smešnice*; *Uganke*.

Rešitve ugank v 1. številu.

1. Jež. 2. Proklet naj bode, kdor narod taji, še zemlja ne bo pila njegove krvi. 4. K, kos, kokoš, sok, š. 5. Brana, vrana. 6. Drsalka. 7. Sivi glavi se odkrij. 8. ž, vis, zaton, prinese, žitna kava, plakajo, krava, eva, a. 9. Rob, bor. 3. Kaj mi toži mlada mati? — ah, moj otrok — otrok zlati — ah, bolan je, drob ga ščiplje — kri ni zdrava, srce vtriplje! — To ti pravim, mlada mati: — Da ti zdrav bo otrok zlati — daj mu kave piti zdrave — daj mu piti žitne kave.



Rokopisi in pisma tikajoča se uredništva naj se adresujejo: *Zofka Kveder Jelovšek, pisateljica v Pragi VII., Kamenická ul. št. 656, Češko.* Rešitve ugank, naročila i. t. d. pa na naslov: „Domači Prijatelj“, Praga VIII., Češko.

Slavko Skalarjev. Pišete: „Koš pa tudi ne bode tako prenapolnjen da ne bi šlo še to noter.“ Res, ni tako prenapolnjen... — **Bogomil.** Za nič! — **Dragotin.** Ideja Vašega soneta je lepa, oblika pa pregrčava. — **Miroslav L.** Vaše „dekle, dekle zaljubljeno“ nam ni všeč, čeprav radi verjamemo, kar poje te o nji: „pa tud' jaz ljubezen čutim, ko te vidim vis — a — vis.“ — **Rodion.** Take lirike imam skoro na cente. Če ste že vsi slovenski študentje zaljubljeni, povejte to vsaj na malo originalnejši način! Samo cingljanje „z lipico“, „prelepimi rožcami“, „solncem rumenim“ in „pijano ljubeznijo“! Zapojte kaj novega in krepkega! — **Venicijus.** Skoro nič jih niste popravili! Šle so pot vsega minljivega. Nu, vsak začetek je težak.

Vabilo na naročbo! Koncem svečana izdam zbirko nekaterih svojih slovenskih in hrvatskih črtic. Knjiga bo obsegala najmanj 7 pol in bo stala 2 K, po pošti 2 K 20 v. Denar in naročila naj se pošiljajo na moj naslov: *Zofka Kveder-Jelovškova, Praga-VII., Kamenicka ul. št. 656.*

V novejšem času se vedno bolj množe pritožbe naših naročnikov, ki dobivajo list zelo v neredu ali pa sploh ne. Vsaka številka „D. P.“ se razpošlje vselej že pred prvimi. Ekspedicija se vrši kar najvestneje in če naši naročniki lista kljub temu ne dobe, naj bodo uverjeni, da to ni naša krivda, ampak krivda pošte.

Prosimo zato vse naše cenjene naročnike potrpljenja. Ako ne dobe „D. P.“ vsaj do 4. vsakega meseca naj takoj reklamirajo. Reklamacija se lahko napiše na kos papirja in naj se odpošlje brez znamke, samo mora biti napisano nad adreso: „reklamacija“. Mi bomo potem že ukrenili svoje in prosili višje poštne urade odgovoriti.

Nekatera priznanja,

katera so nam bila doposlana v teku zadnjih dni.

- Jakob Čemažar*, župnik, Kostabona pri Kopru . . . Blagovolite mi zopet poslati Vaše fine kave.
- Anton Del'bott*, c. kr. rač. podčastnik, Trst . . . Pošljite mi 5 kg. Vaše izvrstne žitne kave.
- Janko Dovžan*, posestnik, Goriče pri Kranju . . . Vaša izborna kava meni in moji družini najboljše ugaja, zatoraj prosim, da mi jo takoj pošljete zopet 5 kg.
- Josip Fugina*, postajevodja, Dobrepolje pri Vidmu . . . Z Vaše žitno kavo smo zelo zadovoljni, pošljite toraj takoj drugo.
- Gabriela pl. Garzarolli*, Postojna . . . Blagovolite mi takoj poslati 5 kg. žitne kave, ker nam zelo ugaja.
- Jožef Grajžar*, žel. sprevodnik v. p., Ljubljana . . . Vaša kava je zares fina, ima dober okus in je lepo dišeča. Ta kava je moja najljubša pijača, zato jo bodem povsod priporočal.
- Anton Janežič*, posestnik in obč. predstojnik, Brebovnik . . . Odkar se pri moji hiši Vydrova žitna kava uživa so otroci in vsa obitelj popolnoma zdrava. Priporočam jo vsakomur.
- Jakob Kalan*, župnik v. p. na Bl. Dobravi . . . Blagovolite mi takoj 5 kg. Vaše izvrstne žitne kave poslati.
- Rozina Kante*, sopr. c. kr. okr. šol. nadzornika, Sežana . . . Vaša izborna žitna kava nam jako ugaja.
- France Kofler*, drvar, Malošče . . . Blagovolite mi takoj poslati 5 kg. obče priljubljene Vydrove žitne kave.
- Viktor Konečnik*, strojevodja juž. žel. Maribor . . . Z Vydrovo kavo sem zelo zadovoljen, ter jo ne morem prehlaviti, ker je res izvrstna in okusna, poleg tega pa še cenejša kakor druge. Pošljite mi jo zopet 5 kg.
- Jakob Kovač*, uslužbenec drž. železnice, Kranj . . . Vzorek Vaše kave nam je vrlo ugajal, pošljite jo toraj 5 kg.
- Anton Maček*, mizar Kozje . . . Ker sem v obče zadovoljen z Vašo povsod hvaleno „Vydrovo žitno kavo“, zato Vas prosim zopet za 5 kg.
- Josip Mešiček*, nadučitelj, Sevnica ob/Savi . . . Vaša kava je res dobra. Priljubila se mi je tako, da ne uživam več druge.
- Jozefa Presečnik*, Gornji grad . . . Pošljite še dve vrečici izvrstne žitne kave, ker nam jako ugaja.
- Fran Rojec*, davčni iztrjevalec, Radovljica . . . Prosim, da mi zopet pošljete 5 kg. žitne kave, ker se je zelo priljubila meni in moji družini, ter jo sedaj pijemo brez primesi bobove kave. Veseli me, da se Vaša izvrstna žitna kava vedno bolj širi med našim ljudstvom po priporočitvi in prizadevanju Vaših starih odjemalcev, obžalovati pa je, da naši časniki ne store svoje dolžnosti in je ne priporočaje kakor zasluži vsled svoje neprekošljive kakovosti in zlasti še radi tega ker je slovanski izdelek.
- Ign. Šalehar*, župnik v Dolenjivasi pri Ribnici . . . S poslano žitno kavo smo bili zelo zadovoljni pošljite jo zopet 5 kg. vrečico.
- Anton Stanta*, krčmar, Miren pri Gorici . . . Ker nam Vaša žitna kava tako dopade, da bi jo jako težko pogrešali, prosim, da mi jo takoj zopet pošljete.
- Richard Turdy*, sklad. paznik, Lesce . . . Vaša žitna kava mojemu zdravju vrlo ugaja. Prosim novo pošiljko.
- Matylda Veselič*, posestnica, Malanedelja pri Ljutomeru . . . Vydrova žitna kava je kot primes k zrnati kavi in tudi sama nekaj izbornega, neprecenljivega. Priporočati jo hočem pri vsaki priliki in vsakomur.
- Josip Vrtovec*, gostilničar, Vel. Zablje . . . Vaša kava je v resnici dobra, ter vsega priporočila vredna.
- Ema Zencovič*, učiteljica . . . Prisrčna hvala za poslano izvrstno kavo. Živela slovanska tovarna.